

معارف مستظرفان ظهور

گنجینه روایی به معارف و سرفصل حایب درباره
حضرت امام محمدی ^{علیه السلام}

سلسله روایتهایی درباره حضرت امام مهدی علیه السلام

۲

معارف منتظران ظهور جلد دوم

نگاهی روایی به معارف و سرفصل‌هایی درباره

حضرت امام مهدی علیه السلام

تألیف

عبدالله فرهادی

سرشناسه: فرهادی، عبدالله ۱۴۴۰ هـ ش
عنوان و نام پدید آور: معارف منتظران ظهور/تألیف عبدالله فرهادی
مشخصات نشر: قم: روضة العباس علیه السلام، ۱۳۹۰
مشخصات ظاهری: ج. - (سلسله روایت‌هایی درباره حضرت امام مهدی علیه السلام: ۲)
فروست: سلسله روایت‌هایی درباره حضرت امام مهدی علیه السلام: ۲
شابک: ۹-۸-۷۹۸-۹۰-۶۰۰-۹۷۸ (ج ۲)
وضعیت فهرست نویسی: قیبا
یادداشت: فهرست نویسی بر اساس جلد دوم، ۱۳۹۰
مندرجات: - ج ۲. نگاهی روایی به معارف و سرفصل‌هایی درباره حضرت امام مهدی علیه السلام
موضوع: محمد بن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ ق - غیبت - مهدویت - انتظار - مهدویت - احادیث
رده بندی کنگره: ۴ ف ۹ م ۱۴۱/۵ BP
شماره کتابشناسی ملی: ۲۹۷/۴۶۲

معارف منتظران ظهور ۲

عبدالله فرهادی

ناشر: نشر روضة العباس علیه السلام

امور فنی و رایانه‌ای: مؤسسه پژوهشی روضة العباس علیه السلام

چاپ: یکم، ۱۳۹۰

شابک: ۹-۸-۷۹۸-۹۰-۶۰۰-۹۷۸

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۳۰۰۰ تومان

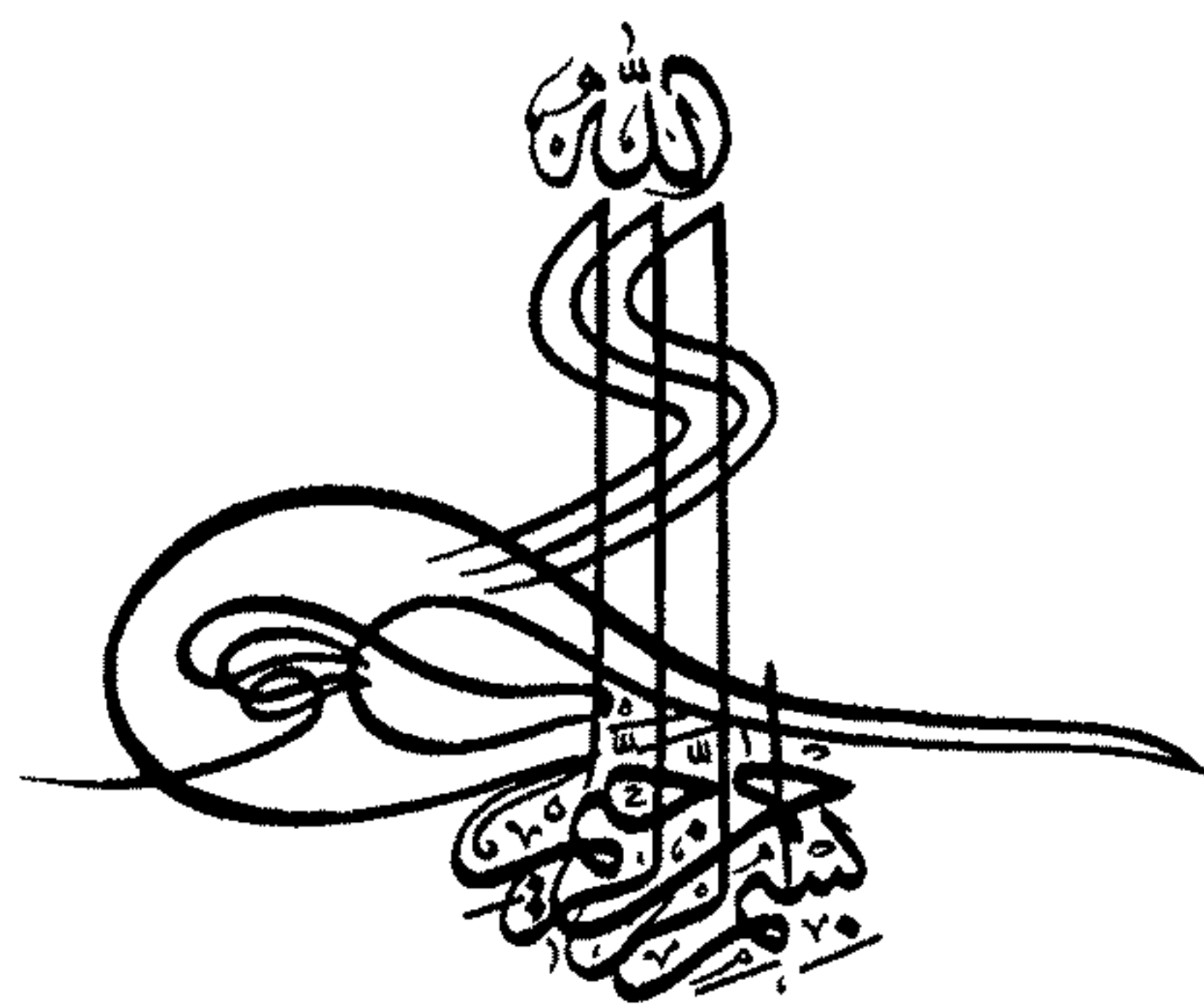

roze_atabbas@yahoo.com

مراکز پخش:

- قم: خیابان دورشهر، کوچه ۲۲، پلاک ۲۸، تلفن: ۰۲۵۱-۷۷۳۰۳۹۵
- قم: خیابان ارم، پاساژ قدس، طبقه همکف، پلاک ۱۰۷، کتابفروشی موسوی، تلفن: ۰۲۵۱-۷۸۳۱۳۶۸ م: ۰۹۱۲۱۵۱۶۰۷۱
- مشهد: خیابان خسروی نو، بازار سرشور، جنب سرشور ۸، کتابفروشی طالبیان، تلفن: ۰۵۱۱-۲۲۵۷۲۵۷

حق چاپ محفوظ است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيَّكَ الْحِجَّةَ بْنَ

الْحَسَنِ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَعَلَى

آبَائِهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَفِي كُلِّ

سَاعَةٍ وَوَلِيًّا وَحَافِظًا وَقَائِدًا

وَنَاصِرًا وَدَلِيلًا وَعَيْنًا حَتَّى

تَسْكُنَهُ أَرْضُكَ طَوْعًا وَتَمْتِعَهُ

فِيهَا طَوِيلًا

فهرست موضوعات

۹	سرآغاز
۱۳	رؤیت امام مهدی <small>علیه السلام</small> در روز عاشورا توسط فرشتگان
۱۵	دو خال زیبا در بدن امام مهدی <small>علیه السلام</small> و آگاهی اموات از ظهور او
۱۷	حضرت امام مهدی <small>علیه السلام</small> کانون نبوت و جایگاه رسالت
۱۹	موی سر امام مهدی <small>علیه السلام</small> زیباترین موی جهان آفرینش
۲۱	امام مهدی <small>علیه السلام</small> و کشور روم
۲۳	یاد و ذکر امام مهدی <small>علیه السلام</small> در تمام کتاب‌های آسمانی
۲۵	سفیهان در دوران غیبت امام مهدی <small>علیه السلام</small>
۲۷	درخت کاری در عربستان در دوران ظهور امام مهدی <small>علیه السلام</small>
۲۷	امنیت جان تمام حیوانات اهلی و وحشی در زمان ظهور
۲۹	دوران غیبت امام مهدی <small>علیه السلام</small> دوران وحشت و ترس

- ۳۱ حج بزرگ جهانی در زمان ظهور امام مهدی علیه السلام
- ۳۳ در ظهور امام مهدی علیه السلام همه مردم جهان او را می بینند
- ۳۵ پستی سخنان کافران در هنگام ظهور امام مهدی علیه السلام
- ۳۷ پرستش فراگیر خدا در ظهور امام مهدی علیه السلام
- ۳۷ برجیده شدن تمام دروغها در دوران ظهور امام مهدی علیه السلام
- ۳۹ حضرت امام مهدی علیه السلام در کتاب تورات
- ۴۱ خشنودی همه پرندگان در دوران ظهور امام مهدی علیه السلام
- ۴۳ رفاه و آسایش حیوانات در دوران ظهور امام مهدی علیه السلام
- ۴۳ اخوت دینی و برادر ایمانی فقط در زمان امام مهدی علیه السلام
- ۴۵ فتح و پیروزی امام مهدی علیه السلام بر مناطق قزوین و گیلان
- ۴۷ آشکار شدن بدن شخصی در نزدیکی خورشید پیش از ظهور
شناخت امام مهدی علیه السلام مردم دوران غیبت را آن چنان که
حضرت یوسف علیه السلام مردم را می شناخت
- ۵۱
- ۵۵ دوران غیبت امام مهدی علیه السلام و گرفتاری شیعه در دست شیرها و قصابها
- ۵۵ برطرف شدن رنج طلب روزی و بارگران آن در دوران ظهور امام مهدی علیه السلام
- آفرینش امام مهدی علیه السلام در چهارده هزار سال قبل از آفرینش
- ۵۹ کلیه موجودات جهان

- در زمان غیبت امام مهدی علیه السلام مردم خائن خواهند شد که
 ۶۱ امینی پیدا نمی شود
- دوران غیبت امام مهدی علیه السلام دوران ذکر و یاد او در دل های
 ۶۳ مؤمنان و شیعیان
- در دوران غیبت امام مهدی علیه السلام برخی از مردم او را در
 ۶۷ شهر مدینه می بینند
- ۶۹ شفا و بهبودی به دعای امام مهدی علیه السلام
- ۷۳ آگاهی امام مهدی علیه السلام از زن حامله و بچه او
- ۷۵ خبر دادن امام مهدی علیه السلام از بیست دیناری که در داخل پانصد دینار بود
- ۷۷ آگاهی امام مهدی علیه السلام از قیمت زمین زراعتی که چهارصد درهم بود
- ۷۹ اخبار امام مهدی علیه السلام از اموال و پارچه های مرجئی مذهب
- ۸۱ معجزه شفا دادن امام مهدی علیه السلام در حدیث معروف و مشهور میل و مولود
- ۸۳ رؤیت و شناخت امام مهدی علیه السلام از طریق اعجاز
- دیدار عمومی و ملاقات همگانی امام مهدی علیه السلام به هنگام نماز بر
- ۸۷ امام حسن عسکری علیه السلام
- ۸۹ سید بن طاووس ؛ و شنیدن صدای امام مهدی علیه السلام در قرن هفتم هجری
- مباهله در حقانیت شیعه و باطل بودن تسنن و شفا دادن امام مهدی علیه السلام

۹۱	مادر مرد سنی را در قرن هشتم هجری
۹۹	تشبیه امام مهدی <small>علیه السلام</small> به خورشید از جهات هشتگانه
	دوران غیبت امام مهدی <small>علیه السلام</small> دوران جداسازی نطفه‌های مؤمنان از
۱۰۷	نطفه‌های کافران و بر عکس
۱۰۹	ضمائم سه‌گانه
۱۰۹	از سخنان امام مهدی <small>علیه السلام</small>
۱۱۵	افرادی که امام مهدی <small>علیه السلام</small> را دیده‌اند
۱۲۱	آگاهی امامان <small>علیهم السلام</small> از همه حوادث آینده
۱۲۳	فهرست‌ها
۱۲۵	فهرست آیات
۱۲۷	فهرست روایات
۱۳۱	منابع و مأخذ

سرآغاز

پیشوای ششم حضرت امام صادق علیه السلام به یار
باوفایش مفضل فرمود:

ای مفضل! اخبار مهدی علیه السلام را به شیعیان
مابازگویی تا در دین خود به شک و تردید
نیفتند.

امروزه دو گوهر گرانبها؛ قرآن کریم و حضرت امام
مهدی علیه السلام در روی زمین واسطهٔ بین خدا و بندگان
هستند. خدای را سپاس که شیعیان را از پیروان راستین
قرآن کریم و آن امام همام قرار داد.

از طرفی امروزه هیچ یک از مخلوقات نزد خدا از
آقا امام زمان علیه السلام محبوب تر نیستند، چون آن بزرگوار
خورشید فروزان و هستهٔ مرکزی جهان و موعود
کتاب‌های آسمانی هستند.

خدا را سپاسگزارم که به این بنده حقیر لیاقت داد تا گام کوچکی در راه معرفی برترین موجود عالم امکان حضرت بقیه الله الاعظم علیه السلام بردارم. امیدوارم حضرت صاحب العصر والزمان علیه السلام توفیقات روزافزونی را از ما نگیرد.

نوشته‌ای که پیش رو دارید حداقل تلاشی است برای آشنایی اجمالی با موضوع مهدویت و معرفی آن بزرگوار با ابعاد گوناگون به طور اختصار و مروری است بر مهم‌ترین سرفصل‌های زندگی و جلوه‌های کمالی آن حضرت.

طبق بررسی‌های انجام شده در حدود متجاوز از ۴۰۰ آیه از قرآن در شأن امام زمان علیه السلام می‌باشد و بیش از ۱۰۰۰۰ روایت در کتاب‌های مختلف درباره آن بزرگوار نوشته شده است که عالمان و اندیشمندان شیعه و سنی بیش از ۷۰۰ جلد کتاب درباره آن امام همام به رشته تحریر درآورده‌اند.

از این رو نوشتاری که در پیش رو دارید، دومین اثر

از مجموعه‌ای در شئون و صفات آقا امام زمان علیه السلام است که تحت عنوان معارف منتظران ظهور در اختیار پیروان مکتب اهل بیت علیهم السلام قرار می‌گیرد تا پل ارتباطی بین خواننده و آن بزرگوار باشد و عطر و بوی آقا امام زمان علیه السلام را از این کلمات و حروف استشمام کند.

گفتنی است مطالب و مباحث این کتاب به طور خلاصه و اجمال ذکر شده هر کس بخواهد که از مباحث به طور تفصیل و گسترده استفاده کند به منابع و کتاب‌های مورد استفاده و مأخذ این کتاب رجوع کند. در پایان از همه منتظران می‌خواهیم که برای تعجیل ظهور آقا امام زمان علیه السلام دعا کنند؛ «اللهم عجل لولیک الفرج».

خدایا ما را از شیعیان و منتظران حقیقی آن حضرت قرار بده آمین. و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین.

آخر ذی القعدة الحرام ۱۴۳۰

سالروز شهادت امام جواد علیه السلام

عبدالله فرهادی

□ ١

رؤية الملائكة الإمام المهدي عليه السلام في يوم عاشوراء

عَنِ الثُّمَالِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ الْبَاقِرَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ: يَا بَنَ رَسُولِ
اللَّهِ! أَلَسْتُمْ كُلُّكُمْ قَائِمِينَ بِالْحَقِّ؟

قَالَ: بَلَى.

قُلْتُ: فَلِمَ سُمِّي الْقَائِمُ قَائِمًا؟

قَالَ: لَمَّا قُتِلَ جَدِّي الْحُسَيْنُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ ضَجَّتِ الْمَلَائِكَةُ إِلَى
اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ بِالْبُكَاءِ وَ النَّحِيبِ وَ قَالُوا: إِهْنَا وَ سَيِّدَنَا أَتَغْفُلُ
عَمَّنْ قَتَلَ صَفْوَتَكَ وَ ابْنَ صَفْوَتِكَ وَ خَيْرَتَكَ مِنْ خَلْقِكَ؟
فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَيْهِمْ:

قَرُّوا مَلَائِكَتِي! فَوْ عِزَّتِي وَ جَلَالِي لِأَنْتَقِمَنَّ مِنْهُمْ
وَ لَوْ بَعْدَ حِينٍ.

۱ □

روایت امام مهدی علیه السلام در روز عاشورا توسط فرشتگان

ابو حمزه ثمالی می‌گوید: از حضرت امام محمد باقر علیه السلام پرسیدم: ای فرزند رسول خدا! مگر شما ائمه همه قائم به حق نیستید؟

فرمود: بلی.

عرض کردم: پس چرا فقط امام عصر علیه السلام «قائم» نامیده شده است؟

فرمود: آن گاه که جدم امام حسین علیه السلام شهید شد، فرشتگان به درگاه الهی نالیدند و گفتند: خدای ما و مولای ما! آیا قاتلان بهترین بندگان و زاده اشرف برگزیدگان را به حال خود وامی‌گذاری؟

خداوند متعال به آنها وحی فرستاد: ای فرشتگان من! آرام گیرید. به عزّت، شکوه و جلالم سوگند! از آنها انتقام خواهم گرفت گرچه پس از گذشت زمان‌ها باشد.

ثُمَّ كَشَفَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَنِ الْأَيْمَةِ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ عليه السلام
 لِلْمَلَائِكَةِ فَسَرَّتِ الْمَلَائِكَةُ بِذَلِكَ، فَإِذَا أَحَدُهُمْ قَائِمٌ يُصَلِّي
 فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: بِذَلِكَ الْقَائِمِ أَنْتَقِمُ مِنْهُمْ. (١)

□ ٢

شامتان في ظهر الإمام المهدي عليه السلام وخبر الأموات عن
 ظهوره

عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عليه السلام قَالَ:
 قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام عَلَى الْمِنْبَرِ:

يَخْرُجُ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِي فِي آخِرِ الزَّمَانِ أَبْيَضُ مُشْرَبٌ حُمْرَةً
 مُبْدَحُ الْبَطْنِ عَرِيضُ الْفَخْدَيْنِ عَظِيمُ مُشَاشُ الْمَنْكَبَيْنِ بِظَهْرِهِ
 شَامَتَانِ شَامَةٌ عَلَى لَوْنِ جِلْدِهِ وَشَامَةٌ عَلَى

١. علل الشرائع: ج ١ ص ١٦٠.

آن گاه خداوند پیشوایان از فرزندان امام حسین علیه السلام را به آن‌ها نشان داد و فرشتگان مسرور و خوشحال گشتند. ناگاه دیدند یکی از آن‌ها ایستاده بود و نماز می‌گذارد. خداوند فرمود: با این شخص قائم (ایستاده) از آنها انتقام می‌گیرم.^(۱)

۲ □

دو خال زیبا در بدن امام مهدی علیه السلام و آگاهی اموات از ظهور او

ابوالجارود می‌گوید: امام محمد باقر علیه السلام از پدر بزرگوارش از جدّ والامقامش نقل کرد و فرمود: روزی امیر مؤمنان علیه السلام بر فراز منبر فرمود:

مردی از دودمان من در آخر الزمان ظهور می‌کند که رنگش سفید مایل به سرخی، شکمش عریض، ران‌هایش پهن، استخوان‌شانه‌هایش درشت و در پشت وی دو خال است که یکی به رنگ پوست بدنش و

۱. مهدی موعود: ص ۲۲۸.

شِبْهِ شَامَةِ النَّبِيِّ ﷺ.

لَهُ اسْمَانِ: اسْمٌ يُخْفَى وَ اسْمٌ يُعْلَنُ؛ فَأَمَّا الَّذِي يُخْفَى
فَأَحْمَدُ، وَأَمَّا الَّذِي يُعْلَنُ فَمُحَمَّدٌ.

فَإِذَا هَزَّ رَايَتَهُ أَضَاءَ لَهَا مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، وَوَضَعَ
يَدَهُ عَلَى رُءُوسِ الْعِبَادِ، فَلَا يَبْقَى مُؤْمِنٌ إِلَّا صَارَ قَلْبُهُ أَشَدَّ مِنْ
زُبْرِ الْحَدِيدِ وَ أَعْطَاهُ اللَّهُ قُوَّةَ أَرْبَعِينَ رَجُلًا، وَ لَا يَبْقَى مَيِّتٌ إِلَّا
دَخَلَتْ عَلَيْهِ تِلْكَ الْفَرَحَةُ فِي قَلْبِهِ وَ فِي قَبْرِهِ وَ هُمْ يَتَزَاوَرُونَ
فِي قُبُورِهِمْ وَ يَتَبَاشَرُونَ بِقِيَامِ الْقَائِمِ ﷺ (١)

□ ٣

الإمام المهدي ﷺ هو معدن النبوة وموضع الرسالة

عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ:

دیگری شبیه خال پیامبر ﷺ است.

او دو نام دارد: یکی پنهانی و دیگری آشکار؛ نامی که پنهان است احمد و آن که آشکار است محمد می‌باشد. پس آن گاه که پرچم خود را به اهتزاز درآورد، شرق و غرب جهان را مسخر سازد و دست خود را بر سر مردم می‌گذارد و دل مؤمنان از آهن قوی‌تر گردد. خداوند نیروی چهل مرد را به او عطا فرماید. در آن زمان هیچ مرده‌ای نیست جز که این شادی به دل و قبر او راه نیابد. ارواح آن‌ها در قبرها با هم دیدار می‌کنند و قیام قائم ما را به یک دیگر مژده می‌دهند.^(۱)

□ ۳

حضرت امام مهدی علیه السلام کانون نبوت و جایگاه رسالت

جابر می‌گوید: امام محمد باقر علیه السلام فرمود:

۱. مهدی موعود: ص ۴۶۵.

إِنَّ الْعِلْمَ بِكِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ سُنَّةِ نَبِيِّهِ ﷺ
يَنْبُتُ فِي قَلْبِ مَهْدِيِّنَا كَمَا يَنْبُتُ الزَّرْعُ عَنْ
أَحْسَنِ نَبَاتِهِ، فَمَنْ بَقِيَ مِنْكُمْ حَتَّى يَلْقَاهُ فَلْيَقُلْ
حِينَ يَرَاهُ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ الرَّحْمَةِ وَ
النُّبُوَّةِ وَ مَعْدِنِ الْعِلْمِ وَ مَوْضِعِ الرَّسَالَةِ. (١)

□ ٤

شعر رأس الإمام المهدي ﷺ هو أحسن الشعور في الخلقة
عَنْ جَابِرِ الْجُعْفِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ﷺ يَقُولُ: سَايَرَ عُمَرُ
بْنُ الْخَطَّابِ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ فَقَالَ: أَخْبِرْنِي عَنِ الْمَهْدِيِّ مَا
اسْمُهُ؟

علم به کتاب خداوند متعال و سنت پیامبر
در دل مهدی ما می‌روید، آن سان که
بهترین محصول کشاورزی از مرغوب‌ترین
دانه می‌روید. پس هر گاه یکی از شما
شیعیان بماند و با او دیدار کند، آن گاه که
او را دید باید بگوید:

سلام بر شما ای خاندان مهرورزی و
رحمت و پیامبری و معدن علم و دانش و
جایگاه رسالت.^(۱)

۴ □

موی سر امام مهدی علیه السلام زیباترین موی جهان آفرینش
جابر جعفی می‌گوید: از امام محمد باقر علیه السلام شنیدم
که می‌فرمود: روزی عمر بن خطاب نزد امیر مؤمنان
علی علیه السلام رفت و پرسید: نام مهدی چیست؟

۱. مهدی موعود: ص ۲۳۸.

فَقَالَ: أَمَّا اسْمُهُ، فَإِنَّ حَبِيبِي عَهْدَ إِلَيَّ أَنْ لَا أُحَدِّثَ بِاسْمِهِ
حَتَّى يَبْعَثَهُ اللَّهُ.

قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنْ صِفَتِهِ!

قَالَ: هُوَ شَابٌّ مَرْبُوعٌ، حَسَنُ الْوَجْهِ، حَسَنُ الشَّعْرِ يَسِيلُ
شَعْرُهُ عَلَى مَنْكِبَيْهِ، وَنُورٌ وَجْهِهِ يَغْلُو سَوَادَ لِحْيَتِهِ وَرَأْسِهِ بِأَبِي
ابْنِ خَيْرَةَ الْأِمَاءِ. (۱)

۵ □

الإمام المهدي عليه السلام والمملكة الرومية في الغرب

فَيَدْخُلُ بَنُو أُمِّيَّةَ إِلَى الرُّومِ إِذَا طَلَبَهُمُ الْقَائِمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ ثُمَّ
يُخْرِجُهُمْ مِنَ الرُّومِ وَيُطَالِبُهُمُ بِالْكُنُوزِ الَّتِي كَنَزُوهَا. (۲)

۱. روضة الواعظين: ج ۲ ص ۲۶۶.

۲. تفسير القمي: ج ۲ ص ۶۸.

فرمود: حبیبم رسول خدا ﷺ با من پیمان بسته که نام او را به کسی نگویم تا زمانی که خداوند او را برانگیزد. گفت: پس برای من ویژگی‌های او را بیان کنید! امیر مؤمنان علی علیه السلام فرمود: او جوانی است متوسط القامة، نیکو رو و خوش مو که موی سرش تا پشت دوشش می‌ریزد و نور رخسارش، سیاهی موی محاسن و سرش را تحت الشعاع قرار داده است، پدرم به فدای فرزند بهترین کنیزان! ^(۱)

۵ □

امام مهدی علیه السلام و کشور روم

در حدیثی آمده است که امام صادق علیه السلام فرمود: آن گاه که امام مهدی علیه السلام ظهور کند، امویان از ترس به روم می‌گریزند. حضرت آنها را از روم بیرون می‌آورد و گنج‌هایی را که پنهان کرده‌اند از آنها طلب می‌کند. ^(۲)

۱. مهدی موعود: ص ۲۳۹.

۲. مهدی موعود: ص ۲۵۰.

 ٦ □

ذكر الإمام المهدي عليه السلام في جميع الكتب السماوية

تفسير القمي ﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ﴾^(١).

قال: الْكُتُبُ كُلُّهَا ذِكْرٌ.

﴿أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾^(٢).

قال: الْقَائِمُ عليه السلام وَأَصْحَابُهُ.

توضيح: قوله: الكتب كلها ذكر أي بعد أن كتبنا في الكتب

الآخر المنزلة.

و قال المفسرون: المراد به التوراة.

و قيل: المراد بالزبور جنس الكتب المنزلة، و بالذكر اللوح

المحفوظ.^(٣)

١. سورة انبيا آيه ١٠٥.

٢. همان.

٣. بحار الانوار: ج ٥١ ص ٤٧.

□ ۶

یاد و ذکر امام مهدی علیه السلام در تمام کتاب‌های آسمانی

در تفسیر ارزشمند علی بن ابراهیم قمی در تفسیر آیه ذیل چنین آمده است: خداوند متعال می‌فرماید: به تحقیق ما در زبور (حضرت داوود علیه السلام) بعد از کتاب‌های آسمانی گذشته نوشتیم که زمین را بندگان شایسته ما به ارث می‌برند.

امام صادق علیه السلام فرمود: منظور از همه کتاب‌ها ذکر هستند و منظور از بندگان شایسته، حضرت قائم آل محمد علیه السلام و یاران او هستند.

علی بن ابراهیم در توضیح این روایت می‌نویسد: منظور از «ذکر» تمام کتاب‌های آسمانی هستند. بنابراین معنای آیه چنین خواهد شد: پیش از زبور نیز در کتاب‌های آسمانی نوشتیم. مفسران دیگر گفته‌اند: منظور از «ذکر» تورات است.

گفته شده: منظور از زبور نوع کتاب‌های آسمانی و منظور از ذکر لوح محفوظ است.

۷ □

السفهاء في زمان غيبة الإمام المهدي عليه السلام

عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِهِ: ﴿الَّذِينَ إِنْ

مَكَتْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ (١).

فَهَذِهِ لآلِ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله إِلَى آخِرِ الْأُمَّةِ وَالْمَهْدِيِّ وَأَصْحَابِهِ

يَمْلِكُهُمُ اللَّهُ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا وَيُظْهِرُ بِهِ الدِّينَ وَ

يُمِيتُ اللَّهُ بِهِ وَبِأَصْحَابِهِ الْبِدْعَ وَالْبَاطِلَ كَمَا أَمَاتَ السُّفَهَاءُ

الْحَقَّ حَتَّى لَا يُرَى أَيْنَ الظُّلْمِ. (٢)

١. سوره حج آیه ٤١.

٢. بحار الانوار: ج ٥١ ص ٤٧.

سفیهان در دوران غیبت امام مهدی علیه السلام

ابوالجارود گوید: امام باقر علیه السلام در باره این آیه که می‌فرماید: «کسانی که اگر آن‌ها را در زمین ساکن نمودیم نماز را بپا دارند، زکات را بپردازند و به معروف امر کنند و از منکر بازدارند» فرمود:

این آیه در باره خاندان محمد نازل شده است و همه دوازده امام را در بر می‌گیرد. خداوند متعال حضرت مهدی و یاران او را در شرق و غرب جهان جای خواهد داد، و به وسیله او دین اسلام را پیروز گرداند و هر بدعت و باطلی را به وسیله او و یارانش محو خواهد کرد؛ آن سان که سفیهان و بی‌خردان در دوران غیبت حق را از میان برده باشند. در دوران ظهور او آن چنان جهان در آسایش به سر خواهد برد که اثری از ستم در جایی دیده نخواهد شد.^(۱)

۱. مهدی موعود: ص ۲۵۲.

٨ □

غرس الأشجار خصوصاً النخل في ظهور الإمام
المهدي عليه السلام

عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِهِ
تَعَالَى: ﴿مُدْهَامَّتَانِ﴾ (١).

قَالَ: يَتَّصِلُ مَا بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةَ نَخْلًا. (٢)

٩ □

الأمنية النفسية لجميع الحيوانات الأهلية والوحشية عند
ظهور الإمام المهدي عليه السلام

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: ﴿لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ
لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ (٣) قَالَ:

١. سورة الرحمان آية ٦٣.

٢. تفسير القمي: ج ٢ ص ٣٤٥.

٣. سورة صف آية ٩.

۸ □

درخت کاری در عربستان در دوران ظهور امام مهدی علیه السلام
یونس بن ظبیان گوید: پیشوای ششم حضرت امام
جعفر صادق علیه السلام در تفسیر این آیه مبارکه که می‌فرماید:
«آن دو باغ بهشتی خرم و سرسبزند» فرمود:
این در دولت امام مهدی علیه السلام خواهد بود که فاصله
میان دو شهر مکه و مدینه با درختان خرما به هم متصل
خواهد شد. ^(۱)

۹ □

امنیت جان تمام حیوانات اهلی و وحشی در زمان ظهور
ابن عباس در باره این آیه شریفه که می‌فرماید: «تا
دین او را بر همه دین‌ها پیروز گرداند، گرچه
شرک ورزان ناخرسند باشند» گفت:

---

۱. مهدی موعود: ص ۲۵۳.

لَا يَكُونُ ذَلِكَ حَتَّى لَا يَبْقَى يَهُودِيٌّ وَلَا نَصْرَانِيٌّ وَلَا
صَاحِبُ مِلَّةٍ إِلَّا دَخَلَ فِي الْإِسْلَامِ حَتَّى يَأْمَنَ الشَّاةُ وَالذَّبُّ وَالْ
الْبَقْرَةُ وَالْأَسَدُ وَالْإِنْسَانُ وَالْحَيَّةُ، وَحَتَّى لَا تَقْرَضَ فَاةٌ
جَرَاباً وَحَتَّى تُوضَعَ الْجُزْيَةُ وَيُكْسَرَ الصَّلِيبُ وَيُقْتَلَ الْخَنْزِيرُ.
وَذَلِكَ قَوْلُهُ: ﴿لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ
الْمُشْرِكُونَ﴾ وَذَلِكَ يَكُونُ عِنْدَ قِيَامِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (١)

□ ♦ ١

إِنَّ زَمَانَ غَيْبَةِ الْإِمَامِ الْمَهْدِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ هُوَ زَمَنُ الْخَوْفِ وَعَدَمِ
الْأَمْنِ

عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ:

١. تأويل الآيات: ص ٦٦٢.

این در زمانی خواهد بود که تمام یهودیان، مسیحیان و پیروان هر کیشی و آیینی به دین اسلام بگردند. در آن دوران گرگ و میش، گاو و شیر و انسان و مار از جان خود ایمن خواهند بود؛ تا جایی که دیگر موش هیچ انبانی را پاره نخواهد کرد.

در آن دوران حکم جزیه گرفتن از اهل کتاب برداشته می‌شود و هر صلیبی شکسته می‌گردد و خوک‌ها نابود می‌شوند و این به هنگام قیام حضرت قائم علیه السلام خواهد بود. (۱)

دوران غیبت امام مهدی علیه السلام دوران وحشت و ترس

ابو بصیر گوید: پیشوای ششم امام صادق علیه السلام درباره آیه شریفه‌ای که می‌فرماید:

۱. مهدی موعود: ص ۲۵۷.

﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَ
لَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَ لَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ
خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا﴾ (١).
قَالَ: الْقَائِمُ وَ أَصْحَابُهُ. (٢).

□ ۱۱

الحج الأكبر عند ظهور الإمام المهدي عليه السلام

عَنْ جَابِرٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ أَبِي جَعْفَرٍ عليهما السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ:
﴿وَ أَذَانَ مِّنَ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ﴾ (٣).
قَالَ: خُرُوجُ الْقَائِمِ وَ أَذَانُ دَعْوَتِهِ إِلَى نَفْسِهِ. (٤).

١. سوره نور آیه ٥٥.

٢. غيبة النعماني: ص ٢٤٠.

٣. سوره توبه آیه ٣.

٤. تفسير العياشي: ج ٢ ص ٧٦.

«خداوند به کسانی از شما که ایمان آورده و عمل شایسته انجام داده‌اید وعده داده که به یقین آنها را حکمران در زمین گرداند همان گونه که به پیشینیان آنها خلافت داد. و دین و آیینی را که برای آنان پسندیده پابرجا و استوار خواهد ساخت، ترس آنها را به امنیت و آرامش تبدیل خواهد کرد تا فقط مرا بپرستند و اینان هیچ گاه چیزی را شریک من قرار ندهند» فرمود:

این آیه در باره مهدی علیه السلام و یاران او نازل شده است.

□ ۱۱

حج بزرگ جهانی در زمان ظهور امام مهدی علیه السلام

جابر می‌گوید: امام صادق و امام باقر علیهما السلام در باره آیه شریفه‌ای که می‌فرماید: «در روز حج بزرگ از جانب خدا و رسول به مردم اعلان می‌شود» فرمودند: منظور از حج بزرگ همان ظهور قائم علیه السلام است و منظور از «اعلان» این است که او مردم را به سوی خویش فرا می‌خواند.

۱۲ □

عند ظهور الإمام المهدي عليه السلام وخروجه يراه كل الناس
 عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ
 تَبَارَكَ وَتَعَالَى: ﴿سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَ فِي أَنفُسِهِمْ
 حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ﴾ (۱).

قَالَ: يُرِيهِمْ فِي أَنفُسِهِمُ الْمَسْخَ وَ يُرِيهِمْ فِي الْأَفَاقِ انْتِقَاضَ
 الْأَفَاقِ عَلَيْهِمْ، فَيَرَوْنَ قُدْرَةَ اللَّهِ فِي أَنفُسِهِمْ وَ فِي الْأَفَاقِ.
 قُلْتُ لَهُ: «حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ».

قَالَ: خُرُوجُ الْقَائِمِ، هُوَ الْحَقُّ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ يَرَاهُ هَذَا
 الْخَلْقُ لَا بُدَّ مِنْهُ. (۲)

۱. سوره فصلت آیه ۵۳.

۲. الکافی: ج ۸ ص ۳۸۱.

۱۲ □

در ظهور امام مهدی علیه السلام همه مردم جهان او را می‌بینند
 ابو بصیر گوید: از امام صادق علیه السلام در باره این آیه که
 می‌فرماید: «به زودی آیات خودمان را در آفاق و در
 وجود آنها به آنان نشان دهیم تا به یقین بدانند که
 خداوند حق است» پرسیدم.

فرمود: خداوند متعال باطل‌گرایان را نشان می‌دهد
 که چگونه مسخ می‌شوند و آفاق بر آنها تنگی
 می‌گیرد، در آن هنگام قدرت پروردگار را در خود و
 آفاق خواهند دید.

عرض کردم: منظور از این آیه که «تا به آنان یقین
 شود که او پروردگار حق است» یعنی چه؟

فرمود: منظور ظهور حضرت قائم علیه السلام است که به
 امر خداوند حتمی است؛ خدا او را ظاهر می‌گرداند تا
 همه مردم او را ببینند.^(۱)

۱. مهدی موعود: ص ۲۶۶.

۱۳ □

كون كلمات الكفار وأقوالهم أسفل عند ظهور الإمام
المهدي عليه السلام

في حديث المعراج قال الله تعالى:

وَ بِالْقَائِمِ مِنْكُمْ أَغْمُرُ أَرْضِي بِتَسْبِيحِي وَ
تَقْدِيسِي وَ تَهْلِيلِي وَ تَكْبِيرِي وَ تَمْجِيدِي وَ بِهِ
أُظْهِرُ الْأَرْضَ مِنْ أَعْدَائِي وَ أَوْرَثُهَا أَوْلِيَائِي وَ بِهِ
أَجْعَلُ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِي السُّفْلَى وَ كَلِمَتِي
الْعُلْيَا بِهِ أُخِي بِلَادِي وَ عِبَادِي بِعِلْمِي وَ لَهُ أُظْهِرُ
الْكُنُوزَ وَ الذَّخَائِرَ بِمَشِيَّتِي وَ إِيَّاهُ أُظْهِرُ عَلَى
الْأَسْرَارِ وَ الضَّمَائِرِ بِإِرَادَتِي وَ أُمِدُّهُ بِمَلَائِكَتِي
لِتُؤَيِّدَهُ عَلَى إِنْفَازِ أَمْرِي وَ إِعْلَانِ دِينِي ذَلِكَ
وَلِيِّ حَقًّا وَ مَهْدِيٌّ عِبَادِي صِدْقًا. (۱)

۱۳ □

پستی سخنان کافران در هنگام ظهور امام مهدی علیه السلام

در حدیث معراج آمده است که خداوند متعال فرمود:
 به وسیله قائم شما زمین خود را با تسبیح، تقدیس،
 تهلیل، تکبیر و تمجید ذات مقدسم، آباد خواهم کرد
 و آن را از وجود دشمنان پاک گردانم و به دوستانم
 واگذار نمایم.

با ظهور او سخنان کفرورزان را پست و تعالیم خود
 را بلند گردانم، به وسیله او شهرها را آباد و زنده و
 بندگانم را از علم خود با خبر خواهم ساخت و گنج‌ها
 و اندوخته‌ها را به خواسته خود برای او آشکار سازم و
 به اراده خود او را به اسرار و پنهانی‌ها مطلع گردانم و او
 را با نیروی فرشتگانم یاری خواهم کرد تا فرمان مرا
 اجرا کند و دینم را رواج دهد، او ولی به حق من و
 هدایت‌گر راستین بندگان من است.^(۱)

۱. مهدی موعود: ص ۲۷۴.

۱۴ □

العبادة العامة عند ظهور الإمام المهدي عليه السلام

عَنْ أَبِي الْحَجَّافِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله:

أُبَشِّرُوا بِالْمَهْدِيِّ - قَالَهَا ثَلَاثًا - يَخْرُجُ عَلَى حِينِ

اِخْتِلَافٍ مِنَ النَّاسِ وَ زَلْزَالٍ شَدِيدٍ يَمْلَأُ الْأَرْضَ

قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مِلَّتْ ظُلْمًا وَ جَوْرًا، يَمْلَأُ

قُلُوبَ عِبَادِهِ عِبَادَةً وَ يَسَعُهُمْ عَدْلُهُ. (۱)

۱۵ □

رفع جميع الكذب وذهابه عند ظهور الإمام المهدي عليه السلام

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ:

۱۴ □

پرستش فراگیر خدا در ظهور امام مهدی علیه السلام

ابوالحجّاف می‌گوید: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله سه بار فرمود:

شما را به ظهور مهدی مژده می‌دهم.

او هنگامی ظهور خواهد کرد که مردم به جان هم

افتند و زلزله سختی پدید آید او زمین را از عدل و داد

پر خواهد کرد، آن سان که از ظلم و جور پر شده باشد.

او دل‌های بندگان خدا را از عبادت لبریز خواهد

ساخت و سایه عدل و داد او همه آنها را فرا خواهد

گرفت. (۱)

۱۵ □

برچیده شدن تمام دروغ‌ها در دوران ظهور امام مهدی علیه السلام

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در ضمن حدیثی طولانی فرمود:

۱. مهدی موعود: ص ۲۸۵.

فَعِنْدَ ذَلِكَ خُرُوجُ الْمَهْدِيِّ وَهُوَ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِ
 هَذَا - وَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام -
 بِهِ يَمْحَقُ اللَّهُ الْكَذِبَ، وَ يُذْهِبُ الزَّمَانَ الْكَلْبَ،
 بِهِ يُخْرِجُ ذُلَّ الرَّقِّ مِنْ أَعْنَاقِكُمْ. (١)

□ ١٦

ذكر أوصاف الإمام المهدي عليه السلام في التوراة

عَنْ سَالِمِ الْأَشَلِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ
 الْبَاقِرَ عليه السلام يَقُولُ:

نَظَرَ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ عليه السلام فِي السَّفَرِ الْأَوَّلِ بِمَا يُعْطَى قَائِمٌ
 آلِ مُحَمَّدٍ، قَالَ مُوسَى: رَبِّ اجْعَلْنِي قَائِمَ آلِ مُحَمَّدٍ!
 فَقِيلَ لَهُ: إِنَّ ذَاكَ مِنْ ذُرِّيَّةِ أَحْمَدَ.

١. غيبة الطوسي: ص ١٨٥.

در این هنگام مهدی قیام می‌کند.

آن‌گاه با دست مبارک به علی بن ابی طالب علیه السلام اشاره کرد و فرمود:

او مردی از فرزندان این شخص است. خداوند به وسیله او دروغ را از لوح دل مردم بزداید، سختی روزگار را از آنان برطرف گرداند و طوق بندگی را از گردن‌های شما بیرون آورد. ^(۱)

۱۶ □

حضرت امام مهدی علیه السلام در کتاب تورات

سالم اشل می‌گوید: از امام محمد باقر علیه السلام شنیدم که می‌فرمود:

روزی موسی بن عمران علیه السلام در سفر اول تورات به آنچه خداوند درباره قائم آل محمد فرموده بود، نگاه کرد، آن‌گاه عرض کرد: پروردگارا! مرا قائم آل محمد گردان!

ندا رسید: او از نسل و تبار احمد صلی الله علیه و آله است.

ثُمَّ نَظَرَ فِي السَّفَرِ الثَّانِي فَوَجَدَ فِيهِ مِثْلَ ذَلِكَ فَقَالَ مِثْلَهُ.
فَقِيلَ لَهُ مِثْلُ ذَلِكَ.

ثُمَّ نَظَرَ فِي السَّفَرِ الثَّالِثِ فَرَأَى مِثْلَهُ فَقَالَ مِثْلَهُ.
فَقِيلَ لَهُ مِثْلَهُ. (١)

١٧ □

رضاء جميع الطيور في الجو عند ظهور الإمام المهدي عليه السلام
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله:

الْمَهْدِيُّ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِي لَوْنُهُ لَوْنُ عَرَبِيٍّ وَ
جِسْمُهُ جِسْمُ إِسْرَائِيلِيِّ عَلَى خَدِّهِ الْأَيْمَنِ خَالٌ،
كَانَهُ كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يَمَلَأُ الْأَرْضَ عَدْلًا كَمَا مِلَّتْ
جَوْرًا، يَرْضَى فِي خِلَافَتِهِ أَهْلُ الْأَرْضِ وَ أَهْلُ
السَّمَاءِ وَ الطَّيْرُ فِي الْجَوِّ. (٢)

١. غيبة النعماني: ص ٢٤٠.

٢. الطرائف: ج ١ ص ١٧٨.

سپس حضرت موسی علیه السلام به سفر دوّم تورات نگاه کرد و همان را دید که در سفر اول دیده بود و درخواست کرد و همان پاسخ را شنید. آن گاه به سفر سوم نگاه کرد و همان را دید و درخواست کرد و همان پاسخ را شنید.^(۱)

۱۷ □

خشنودی همه پرندگان در دوران ظهور امام مهدی علیه السلام
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

مهدی مردی از فرزندان من است؛ رنگ بدن او رنگ نژاد عرب و اندامش همچون اندام بنی اسرائیل (با صلابت و قوی پی است) در گونه راست او خالی است که چون ستاره تابناکی بدرخشد. او زمین را از عدل و داد پر کند چنان که از ظلم و ستم پر شده باشد. زمینیان و آسمانیان و پرندگان هوا در دوران حکومت او خشنود خواهند بود.^(۲)

۱. مهدی موعود: ص ۲۸۹.

۲. همان: ص ۲۹۳.

١٨ □

تَعِيشُ الْحَيَوَانَاتِ وَالْأَنْعَامَ وَالْمَاشِيَةَ عَلَى أَمْنٍ وَتَنْعَمُ عِنْدَ
ظَهْرِ الْإِمَامِ الْمَهْدِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

يَخْرُجُ الْمَهْدِيُّ فِي أُمَّتِي يَبْعَثُهُ اللَّهُ عِيَانًا لِلنَّاسِ
يَتَنَعَّمُ الْأُمَّةُ وَتَعِيشُ الْمَاشِيَةُ، وَتُخْرَجُ الْأَرْضُ
نَبَاتَهَا، وَ يُعْطَى الْمَالُ صِحَاحًا. (١)

١٩ □

الأخوة الدينية والإيمانية فقط عند ظهور الإمام المهدي عَلَيْهِ السَّلَامُ
عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَمِنَّا
آلَ مُحَمَّدٍ الْمَهْدِيِّ أَمْ مِنْ غَيْرِنَا؟

۱۸ □

رفاه و آسایش حیوانات در دوران ظهور امام مهدی علیه السلام

ابو سعید خدری می‌گوید: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

مهدی در میان امت من قیام خواهد کرد، خداوند او را به طور آشکار برای مردم برانگیزد. مردم در دوران او رفاه و چهارپایان در آسایش خواهند بود. زمین رویدنی‌های خود را بیرون خواهد آورد و او اموال را به طور برابر میان مردم تقسیم خواهد کرد.

۱۹ □

اخوت دینی و برادر ایمانی فقط در زمان امام مهدی علیه السلام

در حدیثی آمده است: حضرت امیر مؤمنان علی علیه السلام

می‌فرماید: به پیامبر خدا صلی الله علیه و آله عرض کردم: ای رسول

خدا! آیا مهدی از ما اهل بیت است یا از غیر ما؟

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا، بَلْ مِنَّا؛ يَخْتِمُ اللَّهُ بِهِ الدِّينَ كَمَا
 فَتَحَ بِنَا وَبِنَا يُنْقِذُونَ مِنَ الْفِتَنِ كَمَا أَنْقَذُوا مِنَ الشُّرْكِ، وَبِنَا
 يُؤَلِّفُ اللَّهُ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ بَعْدَ عَدَاوَةِ الْفِتْنَةِ إِخْوَانًا كَمَا أَلَّفَ بَيْنَهُمْ
 بَعْدَ عَدَاوَةِ الشُّرْكِ إِخْوَانًا فِي دِينِهِمْ. (١)

□ ◆ ٢٠

فتح وظهر الإمام المهدي عليه السلام على المناطق الديلمية
 (قزوین وگیلان)

عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ:

لَا يَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَمْلِكَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي
 يَفْتَحُ الْقُسْطَنْطِينِيَّةَ وَجَبَلَ الدَّيْلَمِ، وَ لَوْ لَمْ يَبْقَ إِلَّا
 يَوْمٌ لَطَوَّلَ اللَّهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ حَتَّى يَفْتَحَهَا. (٢)

١. كشف الغمة: ج ٢ ص ٤٨٣.

٢. كشف الغمة: ج ٢ ص ٤٨٧.

پیامبر خدا ﷺ فرمود: او از ماست؛ خداوند دین را به وسیله او به پایان می‌رساند، چنان‌که به وسیله ما آن را گشود. مردم به وسیله ما از آشوب‌ها نجات یابند چنان‌که از منجلا ب شرک بیرون آمدند. خداوند دل‌های آنها را به وسیله ما به هم پیوند خواهد داد و بعد از دشمنی‌ها آنها را با هم برادر خواهد کرد، چنان‌که بعد از نجات از شرک آنها را با هم برادر دینی قرار داد. (۱)

□ ۲۰

فتح و پیروزی امام مهدی علیه السلام بر مناطق قزوین و گیلان

پیامبر ﷺ فرمود:

قیامت برپا نخواهد شد تا آن‌که مردی از خاندان من به حکومت برسد و قسطنطنیه، کوه‌های دیلم را فتح کند. (۲) اگر از عمر دنیا یک روز بماند، خداوند آن روز را طولانی خواهد ساخت تا او آن مناطق را فتح کند.

۱. مهدی موعود: ص ۲۹۸.

۲. منظور از کوه‌های دیلم نواحی قزوین و منطقه گیلان است.

□ ٢١

بروز بدن و ظهوره مع قرن الشمس قبل ظهور الإمام

المهدي عليه السلام

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنْفِيَّةِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله

أَنَّهُ قَالَ:

يَا عَلِيُّ أَنْتَ مِنِّي وَ أَنَا مِنْكَ وَ أَنْتَ أَخِي وَ وَزِيرِي، فَإِذَا

مِتُّ ظَهَرَتْ لَكَ ضَعَائِنُ فِي صُدُورِ قَوْمٍ وَ سَتَكُونُ بَعْدِي فِتْنَةٌ

صَمَاءٌ صَيْلَمٌ يَسْقُطُ فِيهَا كُلُّ وَ لَيْجَةٍ وَ بَطَانَةٍ، وَ ذَلِكَ عِنْدَ فَقْدَانِ

الشَّيْعَةِ الْخَامِسِ مِنْ وَ لِدِ السَّابِعِ مِنْ وَ لَدِكَ، تَحْزَنُ لِفَقْدِهِ أَهْلُ

الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ، فَكَمْ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَةٍ مُتَأَسِّفٍ مُتَلَهِّفٍ حَيْرَانَ

عِنْدَ فَقْدِهِ.

ثُمَّ أَطْرَقَ مَلِيًّا ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَ قَالَ: بِأَبِي وَ أُمِّي سَمِيٌّ وَ

شَبِيهِي وَ شَبِيهٌ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَلَيْهِ جُيُوبُ النُّورِ - أَوْ قَالَ:

جَلَابِيبُ النُّورِ - تَتَوَقَّدُ مِنْ شُعَاعِ الْقُدْسِ.

۲۱ □

آشکار شدن بدن شخصی در نزدیکی خورشید پیش
از ظهور

محمد بن حنفیه می‌گوید: امیر مؤمنان علی علیه السلام
فرمود: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: یا علی! تو از من و من از
تو هستم، تو برادر و وزیر من هستی. آن گاه که من
رحلت کنم در سینه‌های قومی، کینه‌هایی نسبت به تو
پدید می‌آید و به زودی بعد از من آشوبی سخت رخ
خواهد داد که دامن همه را فرا خواهد گرفت و این در
هنگام فقدان پنجمین از فرزندان امام هفتم از نسل و
تبار تو خواهد بود و اهل زمین و آسمان در فقدان او
محزون خواهند گشت. در آن هنگام چه بسیار مرد و
زن مؤمنی که متأسف و دردمند و حیران خواهند بود!
آن گاه پیامبر خدا صلی الله علیه و آله سر مبارک خود را به زیر
افکند و لحظه‌ای بعد سر برداشت و فرمود: پدر و
مادرم به فدای کسی که همنام و شبیه من و موسی بن
عمران است. او لباسی از نور می‌پوشد که با شعاع
قدس می‌درخشد.

كَأَنِّي بِهِمْ آيِسٌ مَا كَانُوا نُوْدُوا بِإِنْدَاءٍ يُسْمَعُ مِنَ الْبُعْدِ كَمَا
يُسْمَعُ مِنَ الْقُرْبِ، يَكُونُ رَحْمَةً عَلَى الْمُؤْمِنِينَ، وَ عَذَابًا عَلَى
الْمُنَافِقِينَ.

قُلْتُ: وَ مَا ذَلِكَ النَّدَاءُ؟

قَالَ: ثَلَاثَةٌ أَصْوَاتٍ فِي رَجَبٍ:

الْأَوَّلُ: أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ.

الثَّانِي: أَرْفَتِ الْأَرْفَةُ.

الثَّالِثُ: يَرُونَ بَدَنًا بَارِزًا مَعَ قَرْنِ الشَّمْسِ يُنَادِي: أَلَا إِنَّ اللَّهَ

قَدْ بَعَثَ فُلَانًا بَنَ فُلَانٍ، حَتَّى يَنْسُبَهُ إِلَى عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِيهِ هَلَاكُ

الظَّالِمِينَ.

فَعِنْدَ ذَلِكَ يَأْتِي الْفَرَجُ وَ يَشْفِي اللَّهُ صُدُورَهُمْ وَ يُذْهِبُ

غَيْظَ قُلُوبِهِمْ.

گویی بر آن‌ها که در غیبت او بی‌قرارند تأسف دارم
که صدایی را از دور می‌شنوند که برای مؤمنان رحمت
و برای منافقان عذاب است.

امیر مؤمنان علی علیه السلام فرمود: عرض کردم: ای رسول
خدا! آن صدا چیست؟

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: سه صدا در ماه رجب شنیده
می‌شود:

صدای نخست: «هان که لعنت خدا بر ستمگران باد».

و صدای دوم: «قیامت نزدیک گردید».

صدای سوم به طور آشکار شخصی را نزدیک
خورشید می‌بینند که می‌گوید: ای اهل عالم! آگاه
باشید! خداوند مهدی را - که فرزند حسن عسکری علیه السلام
است و نسبش به علی بن ابی طالب علیه السلام می‌رسد -
برانگیخت، و روز مرگ ستمگران فرا رسید!

در آن هنگام مهدی ظهور می‌کند و خداوند
دل‌های دوستانش را شاد می‌گرداند و عقده‌های
دلشان را برطرف می‌سازد.

قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! فَكَمْ يَكُونُ بَعْدِي مِنَ الْأُمَّةِ؟
 قَالَ: بَعْدَ الْحُسَيْنِ تِسْعَةٌ وَالتَّاسِعُ قَائِمُهُمْ. (١)

□ ٢٢

معرفة الإمام المهدي عليه السلام الناس في زمان الغيبة كما
 عرفهم يوسف النبي عليه السلام

عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:
 خَيْرٌ تَدْرِيهِ خَيْرٌ مِنْ عَشْرَةِ تَرْوِيهِ إِنَّ لِكُلِّ حَقٍّ حَقِيقَةً، وَ
 لِكُلِّ صَوَابٍ نُورًا.

ثُمَّ قَالَ: إِنَّا وَاللَّهِ لَا نَعُدُّ الرَّجُلَ مِنْ شِيعَتِنَا فَقِيهَاً حَتَّى يُلْحَنَ
 لَهُ فَيَعْرِفَ اللَّحْنَ، إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ عَلَى مِنْبَرِ الْكُوفَةِ:
 وَإِنَّ مِنْ وَرَائِكُمْ فِتْنًا مُظْلِمَةً عَمِيَاءَ مُنْكَسِفَةً لَا يَنْجُو مِنْهَا إِلَّا
 النَّوْمَةُ.

١. عيون اخبار الرضا عليه السلام: ج ٢ ص ٦، بحار الانوار: ج ٥١ ص ١٥٢.

عرض کردم: ای رسول خدا! بعد از من چند امام خواهد آمد؟

فرمود: بعد از فرزندان حسین نه امام می‌آید و نهمین آنان قائم آنهاست.

۲۲ □

شناخت امام مهدی علیه السلام مردم دوران غیبت را آن چنان که حضرت یوسف علیه السلام مردم را می‌شناخت

مفضل بن عمر می‌گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

اگر معنای یک روایت را بدانی بهتر از ده روایت است که ندانسته برای مردم نقل کنی! هر حقی، حقیقتی و هر راستی نوری دارد. به خدا سوگند ما کسی از شیعیان خود را فقیه نمی‌دانیم مگر این که با وی به رمز و اشاره سخن بگوییم و او مقصود ما را بفهمد. روزی امیر مؤمنان علی علیه السلام بر فراز منبر کوفه فرمود: شما آشوب‌های تاریک و روزگار مبهمی در پیش دارید که جز «نومه» کسی از آن ماجرا نجات نمی‌یابد.

قِيلَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ! وَمَا النُّومَةُ؟

قَالَ: الَّذِي يَعْرِفُ النَّاسَ وَلَا يَعْرِفُونَهُ. وَاعْلَمُوا أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ لِلَّهِ، وَ لَكِنَّ اللَّهَ سَيُعْطِي خَلْقَهُ مِنْهَا بِظُلْمِهِمْ وَ جَوْرِهِمْ وَ إِسْرَافِهِمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَ لَوْ خَلَّتِ الْأَرْضُ سَاعَةً وَاحِدَةً مِنْ حُجَّةٍ لِلَّهِ لَسَاخَتْ بِأَهْلِهَا، وَ لَكِنَّ الْحُجَّةَ يَعْرِفُ النَّاسَ وَ لَا يَعْرِفُونَهُ كَمَا كَانَ يُوسُفُ يَعْرِفُ النَّاسَ وَ هُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ. ثُمَّ تَلَا: ﴿يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ﴾ (١). (٢)

١. سوره یس آیه ٢٩.

٢. غيبة النعمانی: ص ١٤١.

عرض کردند: ای امیر مؤمنان! نومه کیست؟
 فرمود: کسی است که مردم را می‌شناسد، ولی مردم
 او را نمی‌شناسند. بدانید که زمین از وجود حجّت خدا
 خالی نمی‌ماند و به زودی خداوند بتدگان گناهکارش
 را به کیفر ظلم و ستم و زیاده روی‌های خود می‌رساند.
 اگر یک لحظه زمین از حجّت خدا خالی بماند،
 ساکنان خود را فرو می‌برد. حجّت خدا در روی زمین
 هست، او همه را می‌شناسد، ولی کسی او را
 نمی‌شناسد؛ چنان که یوسف مردم را می‌شناخت،
 ولی کسی او را نمی‌شناخت.

آن‌گاه حضرتش این آیه شریفه را تلاوت فرمود:
 «وای بر مردم که هر پیامبر و راهنمایی که برای
 راهنمایی آنها فرستاده می‌شود، او را مسخره
 می‌کنند.»^(۱)

٢٣ □

ابتلاء الشيعة في أيدي خابسين ويد القصاب في زمن غيبة

الإمام المهدي عليه السلام

كَانَ عَلِيٌّ عليه السلام يَقُولُ:

لَا تَنْفَكُ هَذِهِ الشَّيْعَةُ حَتَّى تَكُونَ بِمَنْزِلَةِ الْمَعْرِ لَا

يَدْرِي الْخَابِسُ عَلَى أَيِّهَا يَضَعُ يَدَهُ فَلَيْسَ لَهُمْ

شُرْفٌ يُشْرِفُونَهُ وَ لَا سِنَادٌ يَسْتَنْدُونَ إِلَيْهِ فِي

أُمُورِهِمْ. (١)

٢٤ □

كفاية مئونة طلب الرزق وكفاية التعسف عند ظهور الإمام

المهدي عليه السلام

قال علي عليه السلام:

١. غيبة النعماني: ص ١٩١.

۲۳ □

دوران غیبت امام مهدی علیه السلام و گرفتاری شیعه در دست
شیرها و قصاب‌ها

حضرت علی علیه السلام همواره می‌فرمود:

(روزی خواهد آمد) که شیعه مانند بز
خواهند بود که شیر نداند دست روی کدام
یک از آنها بگذارد! پس عزت آنها از
دست رفته و کسی احترامی برای آنها
قائل نخواهد بود و کسی ندارند که در
کارهای خود به او پناه ببرند.^(۱)

۲۴ □

بر طرف شدن رنج طلب روزی و بارگران آن در دوران
ظهور امام مهدی علیه السلام

امیر مؤمنان علی علیه السلام در سخنی فرمود:

۱. مهدی موعود: ص ۳۴۱.

وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِنِ اتَّبَعْتُمْ طَالِعَ الْمَشْرِقِ سَلَكَ
 بِكُمْ مِنْهَا جَ الرَّسُولِ ﷺ فَتَدَاوَيْتُمْ مِنَ الْعَمَى
 وَالصَّمَمِ وَالْبُكْمِ وَكُفَيْتُمْ مَثُونَةَ الطَّلَبِ وَالتَّعَسَّفِ
 وَنَبَذْتُمْ الثَّقَلَ الْفَادِحَ عَنِ الْأَعْنَاقِ، وَلَا يُبْعِدُ اللَّهُ
 إِلَّا مَنْ أَبِي ظَلَمَ وَاعْتَسَفَ وَأَخَذَ مَا لَيْسَ لَهُ هُوَ
 سَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿۱﴾ (۲)

۱. سوره شعرا آیه ۲۲۷.

۲. الکافی: ج ۸ ص ۶۶.

بدانید که اگر از طلوع‌کننده مشرق پیروی
نمایید، شما را به راه و روش پیامبر
خدا ﷺ راهنمایی کند و از کوری و کری
و گنگی نجات دهد و رنج طلب روزی را
از شما برطرف گرداند و این بار گران را از
روی دوش شما بردارد.

در آن روز کسی از خداوند دور نمی‌شود
مگر آن که از پذیرش حق سر باز زند و
ظلم پیشه سازد و بر مردم سخت گیرد و
آنچه را مال او نیست تصاحب کند که
«آنها که ستم کردند به زودی می‌دانند که
بازگشتشان به کجاست؟»^(۱)

□ ٢٥

إِنَّ اللَّهَ سَبَّحَانَهُ خَلَقَ نُورَ الْإِمَامِ الْمَهْدِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَبْلَ خَلْقِ
الْخَلَائِقِ بِأَرْبَعَةِ عَشَرَ أَلْفَ عَامٍ

عَنِ الْمُفَضَّلِ قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى خَلَقَ أَرْبَعَةَ عَشَرَ نُورًا قَبْلَ خَلْقِ
الْخَلْقِ بِأَرْبَعَةَ عَشَرَ أَلْفَ عَامٍ فِيهَا أَرْوَاحُنَا.

فَقِيلَ لَهُ: يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ! وَمَنِ الْأَرْبَعَةَ عَشَرَ.

فَقَالَ: مُحَمَّدٌ وَعَلِيٌّ وَفَاطِمَةُ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَالْأَيُّمَّةُ

مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ آخِرُهُمُ الْقَائِمُ الَّذِي يَقُومُ بَعْدَ غَيْبَتِهِ فَيَقْتُلُ

الدَّجَالَ وَيُطَهِّرُ الْأَرْضَ مِنْ كُلِّ جَوْرٍ وَظُلْمٍ. (١)

١. كمال الدين: ج ٢ ص ٣٣٥.

۲۵ □

آفرینش امام مهدی علیه السلام در چهارده هزار سال قبل از
آفرینش کلیه موجودات جهان

مفضل می‌گوید: حضرت امام صادق علیه السلام فرمود:
خداوند چهارده هزار سال پیش از آن که مخلوقی
بیافریند، چهارده نور آفرید و آن نورها ارواح ما هستند.
عرض شد: ای فرزند رسول خدا! چهارده نور کیانند؟
فرمود: محمد، علی، فاطمه، حسن، حسین و نه امام
از فرزندان امام حسین علیه السلام آخرین آنها قائم است که
بعد از غیبتش قیام خواهد کرد و دجال را به قتل
خواهد رساند و زمین را از هر گونه ظلم و ستم پاک
خواهد نمود.^(۱)

۱. مهدی موعود: ص ۳۷۲.

٢٦ □

يكون الناس في غيبة الإمام المهدي عليه السلام خونة لا يوجد أمين على درهم ولا دينار

عَنِ الْكَاهِلِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ:

تَوَاصَلُوا وَ تَبَارُّوا وَ تَرَاحَمُوا فَوَ الَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَ بَرَأَ
النَّسْمَةَ، لِيَأْتِيَنَّ عَلَيْكُمْ وَقْتُ لَا يَجِدُ أَحَدُكُمْ لِدِينَارِهِ وَ دِرْهَمِهِ
مَوْضِعًا، يَعْنِي لَا يَجِدُ لَهُ عِنْدَ ظُهُورِ الْقَائِمِ عليه السلام مَوْضِعًا يَصْرِفُهُ
فِيهِ لِاسْتِغْنَاءِ النَّاسِ جَمِيعًا بِفَضْلِ اللَّهِ وَ فَضْلِ وَلِيِّهِ.

فَقُلْتُ: وَ أَنَّى يَكُونُ ذَلِكَ؟

فَقَالَ: عِنْدَ فَقْدِكُمْ إِمَامَكُمْ فَلَا تَزَالُونَ كَذَلِكَ حَتَّى يَطْلُعَ
عَلَيْكُمْ كَمَا يَطْلُعُ الشَّمْسُ أَيْنَمَا تَكُونُونَ. فَإِيَّاكُمْ وَ الشَّكَّ وَ
الْإِرْتِيَابَ انْفُوا عَنْ نُفُوسِكُمُ الشُّكُوكَ وَ قَدْ حُذِّرْتُمْ فَاحْذَرُوا
وَ مِنَ اللَّهِ أَسْأَلُ تَوْفِيقَكُمْ وَ إِرْشَادَكُمْ.

۲۶ □

در زمان غیبت امام مهدی علیه السلام مردم خائن خواهند شد که
امینی پیدا نمی‌شود

کاهلی می‌گوید: حضرت امام صادق علیه السلام فرمود:
صله رحم کنید، کار نیک انجام دهید و به هم دیگر
ترحم نمایید؛ زیرا که به خدایی که دانه را شکافت و
انسان را آفرید! زمانی فرامی‌رسد که جایی برای
درهم و دینار خود پیدا نکنید؛ یعنی در وقت ظهور
قائم علیه السلام جایی برای صرف درهم و دینار (که
اندوخته‌اید) پیدا نمی‌کنید؛ چرا که همه مردم در آن
روز به فضل خدا و ولی او بی‌نیاز خواهند بود.

عرض کردم: چه زمانی این‌گونه خواهد شد؟
فرمود: آن‌گاه که امام خود را گم کنید و پیوسته در
جست و جوی او باشید تا گاهی که مانند خورشید
طلوع کند، پس هر جا هستید از شک و تردید در باره
وی خود داری کنید و هر گونه شکی را از خود دور
نمایید، و از آنچه گفتم احتراز جویند. توفیق و ارشاد
شما را به راه راست از خداوند متعال خواستارم.

قال العلامة المجلسي رحمته الله:

بيان: الظاهر أن يعني كلام النعماني و الظاهر أنه رحمته الله أخطأ في تفسيره لأنه وصف لزمان الغيبة، لا لزمان ظهوره، كما يظهر من آخر الخبر، بل المعنى أن الناس يكونون خونة لا يوجد من يؤتمن على درهم و لا دينار. ^(١)

□ ٢٧

إن زمن غيبة الإمام المهدي عليه السلام هو زمان ذكره في قلوب
المؤمنين

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادِ الْأَزْدِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ سَيِّدِي مُوسَى بْنَ
جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ: ﴿وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ
ظَاهِرَةً وَ بَاطِنَةً﴾ ^(٢).

١. بحار الانوار: ج ٥١ ص ١٤٦.

٢. سورة لقمان آية ٢٠.

علامه مجلسی رحمته الله در توضیح این حدیث می‌گوید: به نظر می‌رسد جمله «یعنی در وقت ظهور قائم جایی برای صرف درهم و دینار پیدا نمی‌کنید» جزء روایت نیست و از کلام نعمانی است، گویا وی در این مورد به خطا رفته است؛ زیرا امام علیه السلام زمان غیبت را توصیف می‌کند، نه زمان ظهور را چنان که از آخر روایت معلوم می‌گردد. پس معنای روایت چنین است که در زمان غیبت امام مهدی علیه السلام مردم چنان خائن خواهند بود که امینی پیدا نخواهد شد که مردم درهم و دینار خود را نزد وی امانت بگذارند.

□ ۲۷

دوران غیبت امام مهدی علیه السلام دوران ذکر و یاد او در دل‌های مؤمنان و شیعیان

محمد بن زیاد ازدی می‌گوید: از امام کاظم علیه السلام در باره تفسیر آیه شریفه «ونعمت‌های آشکار و پنهان خود را به طور فراوان بر شما ارزانی داشته است» پرسیدم.

فَقَالَ: النُّعْمَةُ الظَّاهِرَةُ الْإِمَامُ الظَّاهِرُ وَ الْبَاطِنَةُ الْإِمَامُ

الْغَائِبُ.

فَقُلْتُ لَهُ: وَ يَكُونُ فِي الْأَيْمَةِ مَنْ يَغِيبُ؟

قَالَ: نَعَمْ يَغِيبُ عَنْ أَبْصَارِ النَّاسِ شَخْصُهُ وَ لَا يَغِيبُ عَنْ

قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ ذِكْرُهُ، وَ هُوَ الثَّانِي عَشَرَ مِنَّا؛ يُسَهِّلُ اللَّهُ لَهُ كُلَّ

عَسِيرٍ، وَ يُذَلِّلُ لَهُ كُلَّ صَعْبٍ، وَ يُظْهِرُ لَهُ كُنُوزَ الْأَرْضِ، وَ يُقَرِّبُ

لَهُ كُلَّ بَعِيدٍ، وَ يُبِيرُ بِهِ كُلَّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ، وَ يُهْلِكُ عَلَى يَدِهِ كُلَّ

شَيْطَانٍ مَرِيدٍ. ذَاكَ ابْنُ سَيِّدَةِ الْإِمَاءِ الَّذِي يَخْفَى عَلَى النَّاسِ

وَلَا دَتُّهُ وَ لَا يَحِلُّ لَهُمْ تَسْمِيَّتُهُ حَتَّى يُظْهِرَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فَيَمْلَأَ

بِهِ الْأَرْضَ قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مِلَّتْ جَوْرًا وَ ظُلْمًا. (١)

فرمود: منظور از نعمت آشکار، امام آشکار و نعمت باطن، امام غایب است.

عرض کردم: در میان شما ائمه، کسی هست که غایب شود؟

فرمود: آری، او کسی است که شخص او از دیدگان غایب می‌گردد، ولی یادش از دل‌های مؤمنان نمی‌رود. او دوازدهمین ما ائمه است. خداوند هر مشکلی را برای او آسان و هر گردن‌کشی را به وسیله او سرکوب می‌نماید. گنج‌ها و معادن زمین را برای او آشکار می‌گرداند و هر چیز دوری را برای او نزدیک می‌کند، ستمگران بی‌دین را به دست او نابود می‌سازد و شیاطین متمرّد را به هلاکت می‌رساند.

او فرزند سرور کنیزان است. ولادتش بر مردم پوشیده می‌ماند و برای شما جایز نیست که او را به نام ذکر کنید تا آن‌گاه که خداوند او را ظاهر گرداند و به وسیله او زمین را از عدل و داد پر کند؛ چنان که از ظلم و ستم پر باشد.

۲۸ □

یرى بعض الناس الإمام المهدي عليه السلام في زمان غيبته في
المدينة

عَنْ أُمِّيَّةَ بْنِ عَلِيٍّ الْقَيْسِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ
عَلِيٍّ الرَّضَا عليه السلام: مَنْ الْخَلْفُ بَعْدَكَ؟

قَالَ: ابْنِي عَلِيٌّ، ابْنِي عَلِيٍّ.

ثُمَّ أَطْرَقَ مَلِيًّا، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّهَا سَتَكُونُ حَيْرَةً.

قُلْتُ: فَإِذَا كَانَ ذَلِكَ فَإِلَى مَنْ؟ فَإِلَى أَيْنَ؟

فَسَكَتَ، ثُمَّ قَالَ: لَا أَيْنَ حَتَّى قَالَهَا ثَلَاثًا، فَأَعَدْتُ.

فَقَالَ: إِلَى الْمَدِينَةِ.

فَقُلْتُ: أَيُّ الْمُدُنِ؟

۲۸ □

در دوران غیبت امام مهدی علیه السلام برخی از مردم او را در شهر مدینه می‌بینند

علی قیسی می‌گوید: از پیشوای نهم امام جواد علیه السلام پرسیدم: امام بعد از شما کیست؟

حضرت دو بار فرمود: فرزندانم علی.

آن گاه مدتی سر مبارک خود را به زیر انداخت، سپس سر برداشت و فرمود: به زودی حیرتی برای مردم پدید خواهد آمد.

عرض کردم: در آن هنگام به چه کسی پناه ببریم، به کجا برویم؟

حضرت سکوت نمود، آن گاه سه بار فرمود: کسی نیست که به او پناه برید!

من دوباره پرسیدم: به چه کسی پناه ببریم؟ سه بار فرمود: راهی به او نیست.

برای سومین بار پرسیدم: به چه کسی پناه ببریم؟ فرمود: گاهی اوقات او در مدینه است.

عرض کردم: کدام مدینه؟

فقال: مدينتنا هديه. و هل مدينه غيرها؟

و قال أحمدُ بنُ هلالٍ: أَخْبَرَنِي ابْنُ بَزِيعٍ أَنَّهُ حَضَرَ أُمِّيَّةَ بْنَ عَلِيٍّ الْقَيْسِيِّ وَ هُوَ يَسْأَلُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ ذَلِكَ، فَأَجَابَهُ بِهَذَا الْجَوَابِ.

قال العلامة المجلسي رحمته الله:

بيان: فقال: لا أين؟ أي لا يهتدى إليه و أين يوجد و يظفر به، ثم أشار عليه السلام إلي أنه يكون في بعض الأوقات في المدينة، أو يراه بعض الناس فيها. (١)

□ ٢٩

شفاء محمد بن يوسف بدعاء الإمام المهدي عليه السلام

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ الشَّاشِيِّ قَالَ:

خَرَجَ بِي نَاسُورٌ فَأَرَيْتُهُ الْأَطِبَّاءَ وَ أَنْفَقْتُ عَلَيْهِ مَالًا، فَلَمْ

يَصْنَعِ الدَّوَاءَ فِيهِ شَيْئًا، فَكَتَبْتُ رُقْعَةً أَسْأَلُ الدُّعَاءَ.

١. كفاية الاثر: ص ٢٨٤.

فرمود: همین مدینه که ما در آن هستیم، مگر غیر از این جا مدینه دیگری نیز وجود دارد؟

احمد بن هلال راوی این حدیث میگوید: ابن بزیع نقل کرد که امیه بن علی قیسی بخدمت حضرت رسید و همین سؤال را کرد و حضرت نیز همین جواب را داد. علامه مجلسی رحمته الله در توضیح این روایت می‌نویسد: این که حضرت امام جواد علیه السلام فرمود: گاهی اوقات در مدینه است، اشاره به این است که گاهی او در مدینه است، یا این که برخی از مردم او را در مدینه می‌بینند.^(۱)

۲۹ □

شفا و بهبودی به دعای امام مهدی علیه السلام

محمد بن یوسف می‌گوید: دملی از من بیرون آمد، آن را به پزشکان نشان دادم و هزینه بسیاری برای مداوای آن صرف کردم ولی دارو در آن تأثیر نبخشید.

۱. مهدی موعود: ص ۳۸۷.

فَوَقَّعَ لِي: أَلْبَسَكَ اللَّهُ الْعَافِيَةَ وَجَعَلَكَ مَعَنَا فِي الدُّنْيَا وَ
الْآخِرَةِ.

فَمَا أَتَتْ عَلَيَّ الْجُمُعَةُ حَتَّى عُوِفِيْتُ، وَ صَارَ الْمَوْضِعُ مِثْلَ
رَاحَتِي. فَدَعَوْتُ طَيْباً مِنْ أَصْحَابِنَا وَ أَرَيْتُهُ إِيَّاهُ.

فَقَالَ: مَا عَرَفْنَا لِهَذَا دَوَاءً، وَ مَا جَاءَتْكَ الْعَافِيَةُ إِلَّا مِنْ قِبَلِ
اللَّهِ بِغَيْرِ احْتِسَابٍ. (۱)

۱. الارشاد: ج ۲ ص ۳۵۷، الصراط المستقيم: ج ۲ ص ۲۴۶.

پس از ناامیدی نامه‌ای به حضور امام مهدی علیه السلام نوشتم و از آن حضرت تقاضای دعا کردم. آن بزرگوار در پاسخ درخواست من چنین مرقوم فرموده بود:

خداوند به تو سلامتی دهد و تو را در دنیا و آخرت با ما قرار دهد.

هنوز جمعه دیگر نرسیده بود که بهبود یافتم و جای آن دمل مانند کف دست‌هایم صاف شد. من یکی از پزشکان شیعه را خواستم و جای دمل را به او نشان دادم. گفت: از نظر پزشکی دارویی بر این بیماری سراغ نداریم که آن را درمان کند به یقین سلامتی و بهبودی تو از جانب خداوند متعال است که بدون حساب به تو ارزانی داشته است.^(۱)

۱. مهدی موعود: ص ۶۰۲.

□ ♦ ٣٠

علم الإمام المهدي عليه السلام عن امرأة حاصل وعن حملة
قال القاسم بن العلاء: كتبتُ إلى صاحب الزمان عليه السلام ثلاثة
كتبٍ في حوائج لي، وأعلمتُهُ أنني رجلٌ قد كبر سني، وأنه لا
ولد لي.

فأجابني عن الحوائج، ولم يُجِبني في الولدِ بشيءٍ.
فكتبتُ إليه في الرابعة كتاباً و سألتُهُ أن يدعوا إلى الله أن
يرزقني ولداً.

فأجابني وكتب بحوائجي وكتب:

اللَّهُمَّ ارزُقهُ ولداً ذكراً تقرُّ به عينُهُ و اجعلْ هذا
الحملَ الذي له ولداً ذكراً.

فورد الكتابُ و أنا لا أعلمُ أن لي حملاً، فدخلتُ إلى
جاريتي فسألتها عن ذلك.

فأخبرتني أن علتها قد ارتفعت، فولدتُ غلاماً (١).

١. دلائل الامامة: ص ٢٨٦، فرج المهموم: ص ٢٤٤.

آگاهی امام مهدی علیه السلام از زن حامله و بچه او

قاسم بن علا می گوید: من سه نامه در باره حاجت‌های خود به امام مهدی علیه السلام نوشتم و عرضه داشتم که من مردی مسن هستم و هنوز صاحب فرزندی نشده‌ام.

حضرت پاسخ حاجت‌های مرا دادند، ولی در باره فرزندان شدن من پاسخی ندادند.

باز چهارمین نامه را نوشتم و درخواست کردم که در حق من دعا فرمایند تا خداوند فرزندی به من روزی کند. حضرت در پاسخ ضمن جواب حاجت‌های دیگرم چنین مرقوم فرموده بودند:

خداوند! پسری به او روزی کن تا چشمش به او روشن گردد و آنچه را همسرش بدان باردار است، پسر قرار بده! هنگامی که این پاسخ رسید من نمی دانستم که همسرم باردار است! از او پرسیدم و او گفت: آری، علت من برطرف شده است. چیزی نگذشت که پسری به دنیا آورد.

□ ٣١

إخبار الإمام المهدي عليه السلام عن عشرين ديناراً في خمسمائة
دينار

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ شاذَانَ بْنِ نُعَيْمٍ قَالَ: اجْتَمَعَ عِنْدِي مَالٌ
لِلْغَرِيمِ عليه السلام خَمْسِمِائَةَ دِرْهَمٍ تَنْقُصُ عِشْرِينَ دِرْهَمًا فَأَيُّتُ أَنْ
أَبْعَثَهَا نَاقِصَةً هَذَا الْمِقْدَارَ، فَأَثَمْتُهَا مِنْ عِنْدِي وَبَعْتُ بِهَا إِلَى
مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، وَ لَمْ أَكْتُبْ مَا لِي فِيهَا.
فَأَنْفَذَ إِلَى مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، الْقَبْضَ، وَ فِيهِ: وَصَلَتْ خَمْسُ
مِائَةِ دِرْهَمٍ لَكَ فِيهَا عِشْرُونَ دِرْهَمًا. ^(١)

١. الخرائج: ج ٢ ص ٦٩٤، كمال الدين: ج ٢ ص ٤٨٥.

۳۱ □

خبر دادن امام مهدی علیه السلام از بیست دیناری که در داخل پانصد دینار بود

محمد بن شاذان بن نعیم می گوید: اموالی نزد من برای امام مهدی علیه السلام به مبلغ چهار صد و هشتاد درهم جمع شد. نخواستم این مبلغ ناتمام را خدمت آن حضرت بفرستم. از این رو از مال خودم بیست درهم روی آن گذاردم و آن را برای محمد بن جعفر (یکی از وکلای امام مهدی علیه السلام) فرستادم، ولی از اضافه خودم چیزی ننوشتم.

محمد بن جعفر رسید پول‌ها را فرستاد. در آن نوشته بود: پانصد درهم رسید و بیست درهم آن، مال تو بود. (۱)

۱. مهدی موعود: ص ۶۳۹.

□ ٣٢

إخبار الإمام المهدي عليه السلام عن قيمة ضيعة هي أربعمائة درهم

عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ: سَمِعْتُ الشَّيْخَ العَمْرِيَّ يَقُولُ:
صَحِبْتُ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ السَّوَادِ وَمَعَهُ مَالٌ لِلْغَرِيمِ عليه السلام، فَأَنْفَذَهُ.
فَرَدَّ عَلَيْهِ وَقِيلَ لَهُ: أَخْرِجْ حَقَّ ابْنِ عَمِّكَ مِنْهُ، وَهُوَ
أَرْبَعُمِائَةِ دِرْهَمٍ.

فَبَقِيَ الرَّجُلُ بَاهِتًا مُتَعَجِّبًا، وَنَظَرَ فِي حِسَابِ الْمَالِ، وَكَانَتْ
فِي يَدِهِ ضَيْعَةٌ لَوْلِدِ عَمِّهِ قَدْ كَانَ رَدَّ عَلَيْهِمْ بَعْضَهَا، وَزَوَى
عَنْهُمْ بَعْضَهَا فَإِذَا الَّذِي نَصَّ لَهُمْ مِنْ ذَلِكَ الْمَالِ أَرْبَعُمِائَةِ
دِرْهَمٍ كَمَا قَالَ عليه السلام، فَأَخْرَجَهُ وَانْفَذَ الْبَاقِيَّ فَقُبِلَ. (١)

١. الخرائج: ج ٢ ص ٧٠٢، دلائل الامامة: ص ٢٨٦.

۳۲ □

آگاهی امام مهدی علیه السلام از قیمت زمین زراعتی که چهار صد درهم بود

اسحاق بن یعقوب می گوید: از عثمان بن سعید (نایب اول امام مهدی علیه السلام) شنیدم که می گفت: مردی از روستایان عراق نزد من آمد و مالی برای امام مهدی علیه السلام آورد.

حضرت آن مال را نپذیرفته و فرموده بود: حق پسر عمویت را که چهار صد درهم است، از آن بیرون کن.

آن مرد مبهوت و متعجب ماند و به حساب اموال خود نظر کرد. معلوم شد که زمین زراعتی پسر عمویش در دست او بوده که قسمتی را به او برگردانده و قسمتی را هنوز نداده بود. وقتی به طور کامل حساب کرد، معلوم شد که سهم پسر عمویش از آن زمین، چهار صد درهم می شود، همان طور که حضرت فرموده بود آن مبلغ را جدا کرد و مانده را تسلیم کرد و مورد قبول واقع شد.

□ ۳۳

إخبار الإمام المهدي عليه السلام عن مال المرجئي

عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ حَامِدٍ الْكَاتِبِ قَالَ: كَانَ بِقُمَّ رَجُلٌ بَزَّازٌ
مُؤْمِنٌ وَ لَهُ شَرِيكٌ مُرْجِيٌّ، فَوَقَعَ بَيْنَهُمَا ثَوْبٌ نَفِيسٌ.

فَقَالَ الْمُؤْمِنُ: يَصْلِحُ هَذَا الثَّوْبُ لِمَوْلَايَ.

فَقَالَ شَرِيكُهُ: لَسْتُ أَعْرِفُ مَوْلَاكَ، وَ لَكِنْ أَفْعَلُ بِالثَّوْبِ مَا

تُحِبُّ.

فَلَمَّا وَصَلَ الثَّوْبُ شَقَّهُ عليه السلام بِنِصْفَيْنِ طَوَّلًا، فَأَخَذَ نِصْفَهُ وَ رَدَّهُ

النِّصْفَ، وَ قَالَ: لَا حَاجَةَ لِي فِي مَالِ الْمُرْجِيِّ. (١)

١. الخرائج: ج ٣ ص ١١٢٩، كمال الدين: ج ٢ ص ٥١٠.

□ ۳۳

اخبار امام مهدی علیه السلام از اموال و پارچه‌های مرجئی مذهب اسحاق بن حامد کاتب می‌گوید:

مرد بزاز مؤمنی در قم بود که شریکی مرجئی مذهب داشت. روزی طاقه پارچه نفیسی به دست آنها افتاد. مرد مؤمن گفت: این پارچه لایق آقای من است.

شریک وی گفت: آقای تو را نمی‌شناسم، ولی پارچه را بردار و هر طور که می‌خواهی عمل کن. هنگامی که پارچه نفیس به امام علیه السلام رسید آن را از درازی دو نصف کرد، یک نصف را برداشت و نصف دیگر را برگردانید و فرمود: ما به مال مرجئی نیازی نداریم! ^(۱)

---

۱. مهدی موعود: ص ۶۶۰.

□ ٣٤

معجزة شفاء الإمام المهدي عليه السلام في الحديث المشهور
المعروف بحديث الميل والمولود

مُحَمَّدُ بْنُ عَيْسَى بْنِ أَحْمَدَ الزَّرْجِيُّ قَالَ: رَأَيْتُ بِ
«سُرْمَنْ رَأَى» رَجُلًا شَابًا فِي الْمَسْجِدِ الْمَعْرُوفِ بِمَسْجِدِ
زُبَيْدَةَ، وَذَكَرَ أَنَّهُ هَاشِمِيُّ مِنْ وُلْدِ مُوسَى بْنِ عَيْسَى. فَلَمَّا
كَلَّمَنِي صَاحَ بِجَارِيَةٍ وَقَالَ: يَا غَزَالُ! - أَوْ يَا زُلَالُ! -

فَإِذَا أَنَا بِجَارِيَةٍ مُسِنَّةٍ، فَقَالَ لَهَا: يَا جَارِيَةَ! حَدِّثِي مَوْلَاكَ
بِحَدِيثِ الْمِيلِ وَالْمَوْلُودِ!

فَقَالَتْ: كَانَ لَنَا طِفْلٌ وَجِعٌ، فَقَالَتْ لِي مَوْلَاتِي: ادْخُلِي إِلَيَّ
دَارِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام فَقُولِي لِحَكِيمَةٍ: تُعْطِينَا شَيْئًا نَسْتَشْفِي
بِهِ مَوْلُودَنَا.

۳۴ □

معجزه شفا دادن امام مهدی علیه السلام در حدیث معروف و مشهور میل و مولود

محمد بن علی بن احمد زرجمی می گوید:

مرد جوانی را در سامرا در مسجد معروف به «مسجد زبیده» دیدم که می گفت: من از بنی هاشم (یعنی بنی عباس) و از فرزندان موسی بن عیسی عباسی هستم. هنگامی که با من سخن می گفت، صدا زد: یا غزال! - یا زلال! -

ناگاه دیدم کنیز پیری آمد. او به آن کنیز رو کرد و گفت: ای کنیز! داستان میل و مولود را برای آقای خود نقل کن.

کنیز گفت: روزی کودکی از ما بیمار شد؛ خانم به من گفت: برو به خانه حسن بن علی علیه السلام و به حکیمه (عمه آن حضرت) بگو: چیزی به ما مرحمت کن تا به وسیله آن شفای نوزاد خود را از خدا بگیریم.

فَدَخَلْتُ عَلَيْهَا وَ سَأَلْتُهَا ذَلِكَ.

فَقَالَتْ حَكِيمَةً: ائْتُونِي بِالْمِيلِ الَّذِي كُحِلَ بِهِ الْمَوْلُودُ الَّذِي

وُلِدَ الْبَارِحَةَ - يَعْنِي ابْنَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام -

فَأْتَيْتُ بِالْمِيلِ، فَدَفَعْتُهُ إِلَيَّ وَ حَمَلْتُهُ إِلَى مَوْلَاتِي، فَكَحَلْتِ

الْمَوْلُودَ، فَعُوفِي وَ بَقِي عِنْدَنَا، وَ كُنَّا نَسْتَشْفِي بِهِ ثُمَّ فَقَدْنَاهُ. (١)

□ ٣٥

معرفة الإمام المهدي عليه السلام ورؤيته عن طريق الإعجاز

عَنْ يُونُسَ بْنِ أَحْمَدَ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ: حَجَجْتُ سَنَةَ سِتِّ وَ

ثَلَاثِمِائَةٍ وَ جَاوَزْتُ بِمَكَّةَ تِلْكَ السَّنَةَ وَ مَا بَعْدَهَا إِلَى سَنَةِ تِسْعِ

وَ ثَلَاثِمِائَةٍ، ثُمَّ خَرَجْتُ عَنْهَا مُنْصَرِفًا إِلَى الشَّامِ. فَبَيْنَا أَنَا فِي

بَعْضِ الطَّرِيقِ وَ قَدْ فَاتَتْنِي صَلَاةُ الْفَجْرِ، فَزَلْتُ مِنَ الْمَحْمِلِ وَ

تَهَيَّأْتُ لِلصَّلَاةِ.

١. كمال الدين: ج ٢ ص ٥١٧، بحار الانوار: ج ٥٠ ص ٢٤٧.

من به خدمت حکیمه خاتون علیها السلام رفتم و از او درخواست نمودم.

حکیمه علیها السلام به یکی از اهل خانه فرمود: آن میلی که چشم نوزاد دیشب (یعنی امام مهدی علیه السلام) را با آن سرمه کشیدیم، بیاورید.

آن میل را آوردند و به من داد. من نیز آوردم و به خانم خود دادم و با آن چشم نوزادمان را سرمه کشیدیم و همان باعث شفا و بهبودی نوزاد شد. آن میل نزد ما بود، ولی بعدها گم شد.

□ ۳۵

روایت و شناخت امام مهدی علیه السلام از طریق اعجاز

یوسف بن احمد جعفری می‌گوید:

در سال ۳۰۶ هجری به حج خانه کعبه رفتم و تا سال ۳۰۹ هجری مجاور مکه معظمه بودم. آن گاه به قصد شام از مکه بیرون آمدم. روزی در اثنای راه نتوانستم در هنگام صبح نماز صبح بخوانم. از کجاوه پایین آمدم و آماده قضای نماز شدم.

فَرَأَيْتُ أَرْبَعَةَ نَفَرٍ فِي مَحْمِلٍ فَوَقَفْتُ أَعْجَبُ مِنْهُمْ.
فَقَالَ أَحَدُهُمْ: مِمَّ تَعْجَبُ؟ تَرَكْتَ صَلَاتَكَ وَ خَالَفْتَ
مَذْهَبَكَ.

فَقُلْتُ لِلَّذِي يُخَاطِبُنِي: وَمَا عَلِمَكَ بِمَذْهَبِي؟

فَقَالَ: تُحِبُّ أَنْ تَرَى صَاحِبَ زَمَانِكَ؟

قُلْتُ: نَعَمْ.

فَأَوْمَأَ إِلَيَّ أَحَدُ الْأَرْبَعَةِ.

فَقُلْتُ: إِنَّ لَهُ دَلَائِلَ وَ عِلْمَاتٍ.

فَقَالَ: أَيُّمَا أَحَبُّ إِلَيْكَ: أَنْ تَرَى الْجَمَلَ وَ مَا عَلَيْهِ صَاعِدًا

إِلَى السَّمَاءِ، أَوْ تَرَى الْمَحْمِلَ صَاعِدًا إِلَى السَّمَاءِ؟

فَقُلْتُ: أَيُّهُمَا كَانَ فِيهَا دَلَالَةٌ.

فَرَأَيْتُ الْجَمَلَ وَ مَا عَلَيْهِ يَرْتَفِعُ إِلَى السَّمَاءِ، وَ كَانَ الرَّجُلُ

أَوْمَأَ إِلَى رَجُلٍ بِهِ سُمْرَةٌ، وَ كَانَ لَوْنُهُ الذَّهَبَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ

سَجَادَةً. (١)

١. غيبة الطوسي: ص ٢٥٧، الخرائج: ج ١ ص ٤٦٦، بحار الانوار: ج

ناگاه دیدم، چهار نفر در کجاوه‌ای هستند، من هم از روی تعجب به آنها می‌نگریستم.

یکی از آنها پرسید: برای چه تعجب می‌کنی؟
 نمازت را ترک نموده و با مذهب مخالفت کردی؟
 گفتم: از کجا دانستی که مذهب من چیست؟
 گفت: آیا می‌خواهی امام زمان خود را ببینی؟
 گفتم: آری.

آن‌گاه گوینده به یکی از چهار نفر اشاره کرد.

گفتم: امام زمان علائم و نشانه‌هایی دارد.

گفت: برای دیدن علامت او، می‌خواهی شتری که سوار است با بارش به آسمان بالا رود، یا محمل به تنهایی صعود کند؟

گفتم: هر کدام باشد دلیل بر این است که وی صاحب الزمان است.

ناگاه دیدم که شتر با بارش به سوی آسمان بالا رفت و همان مرد گوینده به مردی گندم‌گون اشاره کرد که رنگ رخسارش مانند طلا و اثر سجده بر جبین داشت.

□ ٣٦

الرؤية والملاقات العامة للإمام المهدي عليه السلام عند صلواته على
جنازة أبيه عليه السلام

عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْهَاشِمِيِّ مِنْ وُلْدِ الْعَبَّاسِ قَالَ:
حَضَرْتُ دَارَ أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام بِ«سُرٍّ مَنْ رَأَى»
يَوْمَ تُوُفِّيَ وَأُخْرِجَتْ جَنَازَتُهُ وَوُضِعَتْ وَنَحْنُ تِسْعَةٌ وَثَلَاثُونَ
رَجُلًا قُعُودٌ نَنْتَظِرُ حَتَّى خَرَجَ عَلَيْنَا غُلَامٌ عُشَارِيٌّ حَافٍ عَلَيْهِ
رِدَاءٌ قَدْ تَقَنَّعَ بِهِ.

فَلَمَّا أَنْ خَرَجَ قُمْنَا هَيْبَةً لَهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ نَعْرِفَهُ، فَتَقَدَّمَ وَ قَامَ
النَّاسُ، فَاصْطَفُوا خَلْفَهُ، فَصَلَّى عَلَيْهِ وَ مَشَى فَدَخَلَ بَيْتًا غَيْرَ
الَّذِي خَرَجَ مِنْهُ. (١)

١. غيبة الطوسي: ص ٢٥٧، مستدرک الوسائل: ج ٣ ص ٣١١.

۳۶ □

دیدار عمومی و ملاقات همگانی امام مهدی علیه السلام به هنگام
نماز بر امام حسن عسکری علیه السلام

احمد بن عبد الله هاشمی - که از بنی عباس بود -
می‌گوید:

روزی که حضرت امام حسن عسکری علیه السلام در سامرا
به شهادت رسید، من در خانه آن حضرت حاضر بودم،
جنازه آن بزرگوار را از خانه بیرون آوردند و در جایی
قرار دادند. ما سی و نه تن منتظر بودیم کسی بیاید و بر
جنازه نماز گذارد. ناگاه دیدیم پسر بچه‌ای که ده و جب
قد داشت با پای برهنه در حالی که عبا به خود پیچیده
بود از خانه بیرون آمد. به جهت هیبتی که داشت ما
بدون این که او را بشناسیم به احترامش از جا
برخاستیم. او جلو آمد و به نماز ایستاد و مردم پشت
سرش صف کشیدند و بر امام نماز گزاردند. سپس او
رفت و به خانه‌ای غیر از خانه اول بود که از آن بیرون
آمده بود، وارد شد.

۳۷ □

استماع السيد بن الطاووس رضي الله عنه دعاء الإمام المهدي عليه السلام في
القرن السابع

قال السيد بن الطاووس رضي الله عنه:

كُنْتُ أَنَا بِـ «سُرِّ مَنْ رَأَى» فَسَمِعْتُ سَحْرًا دُعَاءَ الْقَائِمِ عليه السلام
فَحَفِظْتُ مِنْهُ مِنَ الدُّعَاءِ لِمَنْ ذَكَرَهُ الْأَحْيَاءَ وَالْأَمْوَاتَ وَأَبْقَاهُمْ،
أَوْ قَالَ:

وَأَحْيَاهُمْ فِي عِزِّنَا وَ مُلْكِنَا أَوْ سُلْطَانِنَا وَ دَوْلَتِنَا.
وَ كَانَ ذَلِكَ فِي لَيْلَةِ الْأَرْبَعَاءِ ثَالِثَ عَشَرَ ذِي الْقَعْدَةِ سَنَةِ
ثَمَانٍ وَ ثَلَاثِينَ وَ سِتِّمِائَةٍ. (۱)

۱. بحار الانوار: ج ۵۳ ص ۳۰۲.

۳۷ □

سید بن طاووس رحمته الله و شنیدن صدای امام مهدی علیه السلام در
قرن هفتم هجری

سید بن طاووس رحمته الله گوید:

روز چهارشنبه سیزدهم ذی‌القعدة سال ۶۳۸
هجری بود، سحرگاهی در سامرا صدای دعا خواندن
حضرت قائم علیه السلام را شنیدم. بخشی از دعای آن
حضرت را حفظ کردم که برای کسانی که او را یاد
کرده‌اند، دعا می‌کرد و بقای آنها را می‌خواست یا این
که می‌فرمود:

آنها را در دوران عزّت، حکومت، سلطان
و دولت ما زنده بدار! ^(۱)

۱. مهدی موعود: ص ۸۰۱.

۳۸ □

المباهلة في حقبة الشيعة وبطلان مذهب أهل التسنن
وشفاء الإمام المهدي عليه السلام للرجل من أهل السنة في القرن

الثامن

حَدَّثَ الشَّيْخُ الْمُحْتَرَمُ الْعَامِلُ الْفَاضِلُ شَمْسُ الدِّينِ مُحَمَّدُ

بْنُ قَارُونَ قَالَ:

كَانَ مِنْ أَصْحَابِ السَّلَاطِينِ الْمُعَمَّرِ بْنِ شَمْسٍ يُسَمَّى

«مذور» يَضْمَنُ الْقَرْيَةَ الْمَعْرُوفَةَ «بِبُرْسِ» وَ وَقَفَ الْعَلَوِيِّينَ وَ

كَانَ لَهُ نَائِبٌ يُقَالُ لَهُ: «ابْنُ الْخَطِيبِ» وَ غُلَامٌ يَتَوَلَّى نَفَقَاتِهِ

يُدْعَى عُثْمَانَ، وَ كَانَ ابْنُ الْخَطِيبِ مِنْ أَهْلِ الصَّلَاحِ وَ الْإِيْمَانِ

بِالضَّدِّ مِنْ عُثْمَانَ، وَ كَانَا دَائِمًا يَتَجَادَلَانِ.

۳۸ □

مباهله در حقانیت شیعه و باطل بودن تسنن و شفا دادن امام مهدی علیه السلام مادر مرد سنی را در قرن هشتم هجری شیخ محترم عالم فاضل شمس الدین محمد بن قارون می‌گوید:

یکی از نزدیکان سلاطین به نام معمر بن شمس که او را «مذور» می‌گفتند قریه‌ای به نام «برس» داشت و آن را به نام علویان و سادات وقف کرده بود.

معمر بن شمس نایبی به نام ابن خطیب و غلامی به نام عثمان داشت که متولی اوقاف او بود.

ابن خطیب شیعه‌ای مؤمن و نیکوکار بود، ولی عثمان عقیده‌ای ضدّ او داشت و همواره بین این دو بحث و گفت و گو و مجادله بود.

فَاتَّفَقَ أَنَّهُمَا حَضَرَا فِي مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ الْخَلِيلِ عليه السلام بِمَحْضَرِ
 جَمَاعَةٍ مِنَ الرَّعِيَّةِ وَالْعَوَامِّ فَقَالَ ابْنُ الْخَطِيبِ لِعُثْمَانَ: يَا
 عُثْمَانُ! الْآنَ اتَّضَحَ الْحَقُّ وَاسْتَبَانَ: أَنَا أَكْتُبُ عَلَى يَدِي مَنْ
 اتَّوَلَّاهُ وَهُمْ عَلِيٌّ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ، وَأَكْتُبُ أَنْتَ مَنْ تَتَوَلَّاهُ
 أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ، ثُمَّ تُشَدُّ يَدِي وَيَدُكَ، فَأَيُّهُمَا اخْتَرَقَتْ
 يَدُهُ بِالنَّارِ كَانَ عَلَى الْبَاطِلِ، وَمَنْ سَلِمَتْ يَدُهُ كَانَ عَلَى الْحَقِّ.
 فَكَلَّ عُثْمَانُ وَأَبَى أَنْ يَفْعَلَ.

فَأَخَذَ الْحَاضِرُونَ مِنَ الرَّعِيَّةِ وَالْعَوَامِّ بِالْعِيَاظِ عَلَيْهِ هَذَا، وَ
 كَانَتْ أُمُّ عُثْمَانَ مُشْرِفَةً عَلَيْهِمْ تَسْمَعُ كَلَامَهُمْ، فَلَمَّا رَأَتْ ذَلِكَ
 لَعْنَتِ الْحُضُورِ الَّذِينَ كَانُوا يُعِيظُونَ عَلِيَّ وَلَدَهَا عُثْمَانَ وَ
 شَتَمَتُهُمْ وَتَهَدَّدَتْ وَبَالَعَتْ فِي ذَلِكَ، فَعَمِيَتْ فِي الْحَالِ.

روزی آن‌ها در مسجد الحرام در مقام حضرت ابراهیم علیه السلام در حضور جمعی از رعایا و مردم عوام نشسته بودند. ابن خطیب به عثمان رو کرد و گفت: ای عثمان! هم اکنون حق آشکار و روشن می‌گردد: من نام کسانی را که دوست می‌دارم؛ یعنی علی، حسن، حسین علیه السلام را کف دستم می‌نویسم و تو هم نام کسانی را که دوست می‌داری؛ یعنی ابوبکر، عمر و عثمان را کف دست خودت بنویس. سپس دست‌ها را با هم می‌بندیم، هر دستی که آتش گرفت بر باطل و هر کس دستش سالم ماند، بر حق است.

عثمان از این عمل سر باز زد و حاضر نشد این کار را انجام دهد. حاضران هم او را مورد سرزنش قرار دادند. مادر عثمان در جای بلندی آنها را می‌دید و سخنان آنها را می‌شنید. وقتی آن منظره را دید بر حاضران که زبان به سرزنش فرزندش گشودند، نفرین کرد و به آنها فحش و ناسزا گفت و به شدت تهدید کرد، فوری ناپینا شد. وقتی احساس کرد که ناپینا شده رفقای خود را صدا زد. زن‌های دوست او نزد او بالا رفتند. دیدند که چشمانش در ظاهر سالم است ولی چیزی نمی‌بیند!

فَلَمَّا أَحَسَّتْ بِذَلِكَ نَادَتْ إِلَى رَفَائِقِهَا، فَصَعِدْنَ إِلَيْهَا، فَإِذَا
 هِيَ صَحِيحَةٌ الْعَيْنَيْنِ، لَكِنْ لَا تَرَى شَيْئًا. فَقَادُوها وَ أَنْزَلُوها وَ
 مَضُوا بِهَا إِلَى الْحِلَّةِ، وَ شَاعَ خَبْرُهَا بَيْنَ أَصْحَابِهَا وَ قَرَائِبِهَا وَ
 تَرَائِبِهَا، فَأَحْضَرُوا لَهَا الْأَطِبَّاءَ مِنْ بَغْدَادَ وَ الْحِلَّةِ، فَلَمْ يَقْدِرُوا
 لَهَا عَلَى شَيْءٍ.

فَقَالَ لَهَا نِسْوَةٌ مُؤْمِنَاتٌ كُنَّ أَخْدَانَهَا: إِنَّ الَّذِي أَعْمَاكَ هُوَ
 الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَإِنْ تَشَيْعْتِي وَ تَوَلَّيْتِي وَ تَبَرَّأْتِي ضَمِنَّا لَكَ الْعَافِيَةَ
 عَلَى اللَّهِ تَعَالَى، وَ بِدُونِ هَذَا لَا يُمَكِّنُكَ الْخَلَاصُ.

فَأذْغَنْتْ لِذَلِكَ وَ رَضِيَتْ بِهِ، فَلَمَّا كَانَتْ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ
 حَمَلْنَهَا حَتَّى أَدْخَلْنَهَا الْقُبَّةَ الشَّرِيفَةَ فِي مَقَامِ صَاحِبِ الزَّمَانِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 وَ بَتْنَ بِأَجْمَعِهِنَّ فِي بَابِ الْقُبَّةِ. فَلَمَّا كَانَ رُبْعُ اللَّيْلِ فَإِذَا هِيَ قَدْ
 خَرَجَتْ عَلَيْهِنَّ وَ قَدْ ذَهَبَ الْعَمَى عَنْهَا، وَ هِيَ تُقْعِدُهُنَّ وَاحِدَةً
 بَعْدَ وَاحِدَةٍ، وَ تَصِفُ ثِيَابَهُنَّ وَ حُلِيِّهِنَّ.

پس او را کشیدند و پایین آوردند و به حله بردند. این قضیه در میان خویشان و همفکران و دوستانش شایع گشت. آن‌ها چند تن از پزشکان بغداد و حله برای مداوای او آوردند، ولی پزشکان نتوانستند کاری برای او انجام دهند.

هنگامی که به کلی از معالجه مأیوس گشتند، جمعی از زنان شیعه که با وی سابقه دوستی داشتند، به او گفتند: کسی که تو را نابینا گردانید حضرت قائم علیه السلام است. اگر شیعه شوی و تولی و تبرّی داشته باشی، ما ضمانت می‌کنیم که خداوند متعال چشم تو را شفا دهد و جز این راهی برای رهایی از این بلا نداری.

زن نابینا گفته آنها را تصدیق کرد و حاضر شد که شیعه شود. شب جمعه زن‌های شیعه او را به داخل قبه شریفه مقام امام زمان علیه السلام بردند و خودشان دم در نشستند. چون پاسی از شب گذشت، زن نابینا در حالی که کوری چشمش بر طرف شده بود به میان زنان شیعه آمد، و یک یک آن‌ها را نشانید و لباس‌ها و زینت آلات آن‌ها را شرح می‌داد.

فَسُرِرْنَا بِذَلِكَ وَحَمِدْنَا اللَّهَ تَعَالَى عَلَى حُسْنِ الْعَافِيَةِ وَ
قُلْنَا لَهَا: كَيْفَ كَانَ ذَلِكَ؟

فَقَالَتْ: لَمَّا جَعَلْتَنِي فِي الْقُبَّةِ وَخَرَجْتُنِي عَنِّي أَحْسَسْتُ بِيَدِي
قَدْ وُضِعَتْ عَلَى يَدِي وَ قَائِلٌ يَقُولُ: اخْرُجِي! قَدْ عَافَاكَ اللَّهُ
تَعَالَى.

فَانْكَشَفَ الْعَمَى عَنِّي، وَ رَأَيْتُ الْقُبَّةَ قَدْ اِمْتَلَأَتْ نُورًا، وَ
رَأَيْتُ الرَّجُلَ، فَقُلْتُ لَهُ: مَنْ أَنْتَ يَا سَيِّدِي؟
فَقَالَ: مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ.

ثُمَّ غَابَ عَنِّي، فَقُمْنَا وَ خَرَجْنَا إِلَى بُيُوتِنَا وَ تَشَيَّعَ وَلَدُهَا
عُثْمَانُ، وَ حَسُنَ اعْتِقَادُهُ وَ اعْتِقَادُ أُمَّهِ الْمَذْكُورَةِ، وَ اشْتَهَرَتْ
الْقِصَّةُ بَيْنَ أَوْلِيكَ الْأَقْوَامِ وَ مَنْ سَمِعَ هَذَا الْكَلَامَ، وَ اعْتَقَدَ
وَجُودَ الْإِمَامِ عليه السلام، وَ كَانَ ذَلِكَ فِي سَنَةِ أَرْبَعٍ وَ أَرْبَعِينَ وَ
سَبْعِمِائَةٍ. (١)

وقتی زن‌ها یقین کردند که او بینا شده مسرور گردیدند و خدا را شکر کردند و به او گفتند: چه طور شد که بینا شدی؟

گفت: وقتی شما مرا در قبه گذاشتید و بیرون رفتید، حس کردم که دستی روی دستم گذاشته شد و کسی گفت: برو بیرون که خداوند تو را شفا داد.

وقتی متوجه شدم دیدم کوری دیدگانم برطرف گردیده و قبه از نور پر شده است. آن مرد را که با من سخن گفته بود دیدم و از او پرسیدم: آقای من تو کیستی؟
گفت: من محمد بن حسن هستم.

سپس از نظرم ناپدید شد. آن گاه زن‌ها برخاستند و به خانه‌های خود رفتند. بعد از این ماجرا پسرش عثمان نیز شیعه شد و عقیده خود و مادرش خوب و محکم گردید. این داستان در میان خویشان او شهرت گرفت و هر کس آن را می‌شنید به وجود امام زمان علیه السلام معتقد می‌شد. این قضیه در سال ۷۴۴ هجری روی داد.

۳۹ □

تشبيه الإمام المهدي عليه السلام بالشمس المجللة من جهات
ثمانية

التَّشْبِيهُ بِالشَّمْسِ الْمُجَلَّلَةِ بِالسَّحَابِ يُؤْمِي إِلَى أُمُورٍ
ثَمَانِيَةٍ.

الأول: أن نور الوجود و العلم و الهداية يصل إلى الخلق
بتوسطه عليه السلام إذ ثبت بالأخبار المستفيضة أنهم العلل الغائية
لإيجاد الخلق، فلولاهم لم يصل نور الوجود إلى غيرهم و
ببركتهم و الاستشفاع بهم و التوسل إليهم يظهر العلوم و
المعارف على الخلق و يكشف البلايا عنهم، فلولاهم
لاستحق الخلق بقبائح أعمالهم أنواع العذاب، كما قال تعالى:
﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ﴾^(۱).

۱. سوره انفال آیه ۳۳.

تشبیه امام مهدی علیه السلام به خورشید از جهات هشتگانه

باید دانست که تشبیه وجود اقدس امام مهدی علیه السلام به آفتاب پنهان در ابر، به اموری چند اشاره دارد:
یکم: این که نور جهان هستی و علم و هدایت به وسیله آن حضرت به خلق خدا می‌رسد؛ زیرا با اخبار فراوان ثابت شده که ذوات مقدسه ائمه اطهار علیهم السلام علت غایی ایجاد مخلوق عالم هستند و اگر آنها نبودند، نور عالم، به غیر آنها نمی‌رسید.

از طرفی ثابت شده که به برکت، وساطت و توسل به آنها، علوم و معارف حقیقی برای مردم آشکار می‌گردد و گرفتاری‌ها از آنها برطرف می‌شود. اگر آنها نبودند مردم به وسیله اعمال زشت خودشان مستحق انواع عذاب الهی بودند، چنان که خداوند فرموده است: «مادام که تو (پیامبر) در میان آنها هستی، خدا آنها را عذاب نمی‌کند»!

الثاني: كما أن الشمس المحجوبة بالسحاب مع انتفاع الناس بها ينتظرون في كل آن انكشاف السحاب عنها و ظهورها ليكون انتفاعهم بها أكثر، فكذلك في أيام غيبته ﷺ ينتظر المخلصون من شيعته خروجه و ظهوره في كل وقت و زمان و لا ييأسون منه.

الثالث: أن منكر وجوده ﷺ مع وفور ظهور آثاره كمنكر وجود الشمس إذا غيَّبها السحاب عن الأبصار.

الرابع: أن الشمس قد تكون غيبتها في السحاب أصلح للعباد من ظهورها لهم بغير حجاب، فكذلك غيبته ﷺ أصلح لهم في تلك الأزمان، فلذا غاب عنهم.

دوم: این که همان طور که آفتاب پوشیده در ابر با همه انتفاعی که مردم از آن می‌برند، در هر آن انتظار دارند که ابر برطرف گردد و قرص آن پیدا شود تا بیشتر از آن منتفع گردند؛ همین طور در ایام غیبت امام مهدی علیه السلام نیز شیعیان با اخلاص در همه اوقات انتظار آمدن و ظهور او را دارند و از این نظر مأیوس نمی‌گردند.

سوم: این که کسانی که وجود آن حضرت را با همه آثار و علائمی که دارد، انکار می‌کنند، مثل انکارکنندگان وجود خورشید به هنگام ناپدید شدن در ابرها، هستند.

چهارم: این که گاهی روی مصالحن پنهان گشتن خورشید در میان ابرها، از آشکار بودنش برای بندگان خدا بهتر است؛ همچنین غیبت امام زمان علیه السلام برای مردم در طول غیبت، نظر به مصالحن بهتر است و به همین جهت هم از نظرها غایب گردید.

الخامس: أنّ الناظر إلى الشمس لا يمكنه النظر إليها بارزة عن السحاب و ربما عمي بالنظر إليها، لضعف الباصرة عن الإحاطة بها؛ فكذاك شمس ذاته المقدسة ربما يكون ظهوره أضر لبصائرهم و يكون سبباً لعماهم عن الحق و تحتمل بصائرهم الإيمان به في غيبته كما ينظر الإنسان إلى الشمس من تحت السحاب و لا يتضرر بذلك.

السادس: أنّ الشمس قد يخرج من السحاب و ينظر إليه واحد دون واحد، فكذاك يمكن أن يظهر ﷺ في أيام غيبته لبعض الخلق دون بعض.

پنجم: این که هر کس به خورشید می‌نگرد، قادر نیست آن را بیرون از ابرها ببیند؛ بلکه گاهی ممکن است به واسطه ضعف قوه دید، اگر در قرص آفتاب نگاه کند، بینایی خود را نیز که نمی‌تواند خورشید را احاطه کند از دست بدهد، همین‌طور آفتاب وجود مقدس امام زمان علیه السلام نیز بسا هست که اگر همه او را ببینند، به حال مردم زیانبخش باشد و موجب کوری دل آنها از دیدن آفتاب حقیقت گردد.

در صورتی که در غیبت آن حضرت چشم بصیرتشان قادر است متحمل ایمان به او گردد. چنان که انسان می‌تواند از لا به لای ابر به خورشید نگاه کند و ضرری هم نبیند!

ششم: این که گاهی آفتاب از میان ابرها بیرون می‌آید، یکی به آن می‌نگرد و دیگری توجه ندارد؛ همین‌طور ممکن است آن حضرت در ایام غیبت برای عده‌ای آشکار شود، ولی دیگران نبینند.

السابع: أَنَّهُمْ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَالشَّمْسِ فِي عَمُومِ النِّفْعِ وَ إِنَّمَا لَا يَنْتَفِعُ بِهِمْ مَنْ كَانَ أَعْمَى، كَمَا فَسَّرَ بِهِ فِي الْأَخْبَارِ قَوْلَهُ تَعَالَى: ﴿مَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾. (١)

الثامن: أَنَّ الشَّمْسَ كَمَا أَنَّ شَعَاعَهَا تَدْخُلُ الْبُيُوتَ بِقَدْرِ مَا فِيهَا مِنَ الرُّوَّازِنِ وَ الشَّبَابِيكِ وَ بِقَدْرِ مَا يَرْتَفِعُ عَنْهَا مِنَ الْمَوَانِعِ؛ فَكَذَلِكَ الْخَلْقُ إِنَّمَا يَنْتَفِعُونَ بِأَنْوَارِ هِدَايَتِهِمْ بِقَدْرِ مَا يَرْفَعُونَ الْمَوَانِعَ عَنْ حَوَاسِهِمْ وَ مَشَاعِرِهِمُ الَّتِي هِيَ رِوَّازِنُ قُلُوبِهِمْ مِنَ الشَّهَوَاتِ النَّفْسَانِيَّةِ وَ الْعَلَائِقِ الْجِسْمَانِيَّةِ وَ بِقَدْرِ مَا يَدْفَعُونَ مِنْ قُلُوبِهِمْ مِنَ الْغَوَاشِي الْكَثِيفَةِ الْهَيُولَانِيَّةِ إِلَى أَنْ يَنْتَهِيَ الْأَمْرُ إِلَى حَيْثُ يَكُونُ بِمَنْزِلَةِ مَنْ هُوَ تَحْتَ السَّمَاءِ يَحِيطُ بِهِ شَعَاعُ الشَّمْسِ مِنْ جَمِيعِ جَوَانِبِهِ بِغَيْرِ حِجَابٍ. (٢)

١. سورة اسراء آيه ٧٢.

٢. بحار الانوار: ج ٥٢ ص ٩٣.

هفتم: این که اصولاً ائمه اطهار علیهم‌السلام از لحاظ نفعی که برای عالم وجود دارند، همانند خورشید هستند و تنها کوردلان نمی‌توانند از اشعه جمال آنان بهره‌مند گردند؛ چنان که در روایات این آیه شریفه به این معنا تفسیر شده است آن جا که می‌فرماید: «هر کس در این دنیا نابیناست در جهان آخرت نابینا و گمراه خواهد بود».

هشتم: این که همان طور که شعاع خورشید به میزان روزنه‌ها و پنجره‌های خانه‌ها وارد آن می‌شود و به اندازه برداشتن موانع خانه‌ها، در آن می‌تابد؛ همچنین مردم نیز به اندازه موانع حواس و مشاعرشان که عبارت است از شهوات نفسانی و علایق جسمانی و خود روزنه‌ها و شبکه‌های دل‌های آنهاست و هم به قدری که پرده‌های کثیف هیولایی را از دل‌های خود به کنار می‌زنند از انوار هدایت و راهنمایی ائمه طاهرین علیهم‌السلام استفاده می‌کنند؛ مانند کسی که در زیر آسمان قرار گرفته و نور آفتاب بدون مانع از هر سو او را احاطه کرده باشد.

□ ◆ ٤٠

إِنَّ زَمَانَ غَيْبَةِ الْإِمَامِ الْمَهْدِيِّ عليه السلام هُوَ زَمَانٌ أَمْتِيَّازُ نَطْفَةِ
الْمُؤْمِنِينَ مِنَ الْكَافِرِينَ وَبِالْعَكْسِ

عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:
قُلْتُ لَهُ: مَا بَالُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام لَمْ يُقَاتِلْ مُخَالِفِيهِ فِي الْأَوَّلِ؟
قَالَ: لآيَةٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: ﴿لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (١).

قَالَ: قُلْتُ: وَمَا يَعْنِي بِتَزَايَلِهِمْ؟

قَالَ: وَدَائِعُ مُؤْمِنُونَ فِي أَصْلَابِ قَوْمٍ كَافِرِينَ، فَكَذَلِكَ
الْقَائِمُ عليه السلام لَنْ يَظْهَرَ أَبَدًا حَتَّى تَخْرُجَ وَدَائِعُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، فَإِذَا
خَرَجَتْ ظَهَرَ عَلَى مَنْ ظَهَرَ مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ جَلَالُهُ
فَقَتَلَهُمْ. (٢)

١. سورة فتح آية ٢٥.

٢. تفسير القمي: ج ٢ ص ٣١٦، علل الشرائع: ج ١ ص ١٤٧، كمال
الدين: ج ٢ ص ٦٤١، المناقب: ج ١ ص ٢٧٢.

۴۰ □

دوران غیبت امام مهدی علیه السلام دوران جداسازی نطفه‌های مؤمنان از نطفه‌های کافران و بر عکس

ابن ابی عمیر از راوی دیگری روایت نموده که او گفت: از حضرت امام صادق علیه السلام پرسیدم: چرا امیر مؤمنان علی علیه السلام در اول کار با مخالفان خود جنگ نکرد؟

فرمود: برای این آیه شریفه که خدا می‌فرماید: «اگر آنها جدا شده بودند، کافران آنها را به عذاب دردناکی معذب می‌نمودیم».

عرض کردم: مقصود از «جدا شدن» در این آیه چیست؟

فرمود: مقصود مؤمنانی هستند که خداوند نطفه آنها را در صلب‌های پدران کافر به ودیعت نهاده؛ همین طور قائم علیه السلام نیز تا که ودایع الهی آشکار نشده؛ ظهور نخواهد کرد. پس وقتی آن مردان مؤمن و ثابت قدم و فداکار پیدا شدند، او نیز ظهور می‌کند و بر دشمنان خدا غلبه یافته و همه را از دم شمشیر می‌گذراند.

ملحقات ثلاثة:

) □

من كلمات الإمام المهدي عليه السلام

١. قال لسعد بن عبد الله القميّ - وقد سأله بحضرة أبيه

عن تفسيرهم قوله تعالى لموسى: ﴿فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ﴾^(١)، أنه
كانت من إهاب الميتة.فقال عليه السلام: من قال ذلك فقد افتري على موسى، لأنه لا

يخلو إمّا أن تكون صلاة موسى فيها جائزة، أو غير جائزة،

فإن كانت جائزة جاز لموسى أن يكون لا بسها في تلك البقعة

وإن كانت مقدّسة، وإن كانت غير جائزة فقد وجب أن موسى

لم يعرف الحلال من الحرام، و لا ما جازت الصلاة فيه ممّا

لم يجز، وهذا كفر. بل كان موسى شديد الحبّ لأهله.

١. سوره طه آيه ١٢.

ضمائم سه گانه

۱ □

از سخنان امام مهدی علیه السلام

۱. سعد بن عبد الله قمی در حضور پدر بزرگوار امام مهدی علیه السلام از آن حضرت درباره تفسیری که اهل سنت از گفته خدای متعال به موسی که فرمود: «کفش‌هایت را بیرون بیاور» می‌کنند و می‌گویند: علتش این بود که کفش‌ها از پوست حیوان ساخته شده بود، پرسید.

حضرت امام مهدی علیه السلام فرمود: هر کس این گفته را بگوید به موسی تهمت زده است، چون از دو حال خارج نیست: یا نماز موسی در آن‌ها جایز بوده و یا نبوده است. اگر جایز بوده، برای موسی جایز بوده که آن را در آن جا هم بپوشد، هر چند مکان مقدّسی باشد و اگر جایز نبوده، پس لازم می‌آید که موسی حرام را از حلال و آن چه را که نماز در آن جایز است از آن چه جایز نیست تشخیص ندهد و این کفر است.

بلکه تفسیر درست این است که موسی محبّت شدیدی به خانواده‌اش داشت.

فقال الله تعالى: أن انزع حبّ أهلك من قلبك إن كانت
محبتك لي خالصة، و قلبك من الميل إلى من سواي
مغسولاً.

و قال له سعد: ما المانع من أن يختار القوم إماماً
لأنفسهم؟

فقال عليه السلام: مصلح، أو مفسد؟

قال: مصلح.

قال: هل يجوز أن تقع خیرتهم على المفسد بعد أن لا يعلم
أحد ما يخطر ببال غيره من صلاح أو فساد؟

قال: يمكن.

قال: فهي العلة.

ثم قال: هذا موسى كليم الله مع وفور عقله وكمال علمه و
نزول الوحي عليه، اختار من أعيان قومه و وجوه عسكره
لميقات ربّه سبعين رجلاً ممن لا يشكّ في إيمانهم و
إخلاصهم، فوَقعت خیرته على المنافقين، على ما حكى
الله تعالى.

خداوند متعال فرمود: از محبت خانوادهاات دل بکن
و دلت را از میل به غیر من بشوی.

و سعد به آن حضرت عرض کرد: چه مانعی دارد که
مردم امام خود را برگزینند؟

حضرت فرمود: مصلح باشد یا مفسد؟
گفت: مصلح.

فرمود: آیا ممکن است فرد مفسدی را برگزینند،
چون کسی نمی‌تواند بفهمد که چه در اندیشه دیگران
از صلاح و فساد می‌گذرد؟

گفت: ممکن است.

فرمود: علت، همین است.

آن‌گاه فرمود: این موسی کلیم الله با فراوانی عقل و
کمال علمش و نزول وحی بر او، هفتاد مرد از میان
بزرگان قوم خود و چهره‌های شاخص لشکرش
برگزید که شکی در ایمان و اخلاص آنان نداشت، اما
برگزیدگانش، آن‌گونه که خداوند متعال حکایت کرده
است، منافق درآمدند.

فلما وجدنا اختيار من قد اصطفاه الله للنبوّة واقعا على
الأفسد دون الأصالح، علمنا أنّ لا اختيار إلا لمن يعلم ما تخفي
الصدور، و أنّ لا خطر لا اختيار المهاجرين و الأنصار بعد
وقوع خيرة الأنبياء على ذوي الفساد، لما أراه أهل الصّلاح.

٢. ممّا كتبه عليه السلام جواباً لإسحاق بن يعقوب إلى العمريّ رضي الله عنه:

أمّا ظهور الفرج فإنّه إلى الله، و كذب الوقّاتون. و أمّا
الحوادث الواقعة، فارجعوا فيها إلى رواة حديثنا؛ فإنّهم
حجّتي عليكم، و أنا حجّة الله.

و أمّا المتلبّسون بأموالنا، فمن استحلّ منها شيئاً فأكل،
فإنّما يأكل النيران.

و أمّا الخمس؛ فقد ابيح لشيعتنا، و جعلوا منه في حلّ إلى
وقت ظهور أمرنا؛ لتطيب ولادتهم، و لا تخبث.

پس هنگامی که می‌یابیم انتخاب کسی که خداوند برای نبوتش برگزیده، این‌گونه در می‌آید، می‌فهمیم که حق‌گزینشی برای آن که از درون سینه‌ها آگاهی ندارد، نیست و انتخاب مهاجران و انصار، پس از آن که انتخاب پیامبران به فاسدان اصابت کرد از آن رو که آن را صالح می‌پنداشتند، ارزشی ندارد.

۲. حضرت امام مهدی علیه السلام در پاسخ به پرسش اسحاق بن یعقوب در باره هنگام ظهور، به نایب خاصش «عمری» این‌گونه نوشت:

و اما ظهور فرج با خداست و آنان که وقت معین می‌کنند دروغ می‌گویند، پس در رویدادهای پیش رو به راویان حدیث ما مراجعه کنید که آنان حجّت من بر شما هستند و من حجّت خدا (بر ایشان).

و اما آنان که به اموال ما چسبیده‌اند، پس هر کس چیزی از آن را حلال بشمارد و بخورد گویی آتش خورده است.

اما خمس، برای شیعیان ما مباح گشته و بر ایشان تا هنگام ظهور امر ما حلال است تا ولادتشان پاک باشد.

و أمّا علّة ما وقع من الغيبة، فإنّ الله عزّ وجلّ قال: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءٍ إِنْ تُبَدَّلَ لَكُمْ تَسْوَأُكُمْ﴾ (١).
 إنّهُ لم يكن أحد من آبائي إلا وقد وقعت في عنقه بيعة لطاغية زمانه، و إنّي أخرج - حين أخرج - و لا بيعة لأحد من الطّواغيت في عنقي.

و أمّا وجه الانتفاع بي في غيبتي، فكالاتّفاع بالشمس إذا غيّبها عن الأبصار السّحاب، و إنّي أمان لأهل الأرض كما أنّ النّجوم أمان لأهل السّماء. (٢)

□ ٢

ذكر من رأى الإمام المهدي عليه السلام

١. عن محمد بن إسماعيل بن موسى بن جعفر و كان أسن شيخ من ولد رسول الله ﷺ بالعراق قال: رأيت ابن الحسن بن علي بن محمد بين المسجدين و هو غلام.

١. سورة مائده آيه ١٠١.

٢. الدرّة الباهرة من الأصداف الطاهرة، با ترجمه و متن عربی: ص

و اما علت غیبت، خداوند متعال می‌فرماید: «ای ایمان آورندگان! از چیزهایی مپرسید که اگر آشکار گردد بدتان بیاید» هیچ کدام از پدران من نبود جز آن که بیعت طاغوت روزگارش در گردنش بود، ولی من در حالی خروج می‌کنم که بیعت هیچ یک از طاغوت‌ها در گردنم نیست.

و اما چگونه در زمان غیبتم از من سود برده می‌شود، مانند سود بردن از خورشید است هنگامی که ابرها آن را از دیده‌ها غایب سازند و بی‌گمان، من امان اهل زمین هستم، همان‌گونه که ستارگان، امان اهل آسمان هستند.

۲ □

افرادی که امام مهدی علیه السلام را دیده‌اند

۱. محمد بن اسماعیل بن موسی بن جعفر که مسن‌ترین فرد از اولاد رسول الله صلی الله علیه و آله در عراق بود گوید: من پسر حسن بن علی بن محمد را در میان مسجدین دیدم و او جوان نو رسیده‌ای بود.

٢ . و عن حكيمة بنت محمد بن علي عليه السلام فهي عمّة الحسن عليه السلام أنّها رأت القائم عليه السلام ليلة مولده و بعد ذلك .

٣ . و عن علي بن محمد بن همدان القلانسي قال: قلت لأبي عمرو العمري قد مضى أبو محمد؟ فقال لي: قد مضى أبو محمد عليه السلام، و لكن قد خلف فيكم من رقبتة مثل هذه و أشار بيده .

٤ . و عن فتح مولى الزراري قال: سمعت أبا علي بن مطهر يذكر أنّه رآه و وصف له قده .

٥ . و عن خادمة لإبراهيم بن عبيدة النيسابوري و كانت من الصالحات أنّها قالت: كنت واقفة مع إبراهيم على الصفا فجاء صاحب الأمر عليه السلام حتى وقف معه و قبض على كتاب مناسكه و حدثه بأشياء .

٦ . و عن أبي عبد الله بن الصالح أنّه رآه بحذاء الحجر و الناس يتجادبون عليه و هو يقول ما بهذا أمروا .

۲. حکیمه دختر امام جواد علیه السلام و عمه امام حسن عسکری علیه السلام حضرت امام مهدی علیه السلام در شب تولدش و بعد از آن دیده بود.

۳. علی بن محمد بن همدان قلانسی گوید: به ابی عمرو عمری گفتم: حضرت امام حسن عسکری علیه السلام از دنیا رفت؟

اشاره به دست خود کرد و گفت: آری، ولی در میان شما کسی را مثل این برجای گذاشت.

۴. فتح مولی زراری گوید: من از ابا علی بن مطهر شنیدم که می‌گفت: من امام مهدی علیه السلام را دیده‌ام، و او قد و قامت او را وصف می‌نمود.

۵. خادم ابراهیم بن عبیده نیشابوری که از زنان شایسته بود، گوید: با ابراهیم بالای صفا ایستاده بودم که ناگاه صاحب امر علیه السلام آمد و کنار او ایستاد و کتاب مناسب او را گرفت و به او در باره چیزهایی سخن گفت.

۶. ابی عبد الله بن صالح گوید: من آن حضرت را در برابر حجرالاسود دیدم که مردم گرد او بودند و او می‌فرمود: به این کار امر داده نشده‌اید.

٧. و عن أحمد بن إبراهيم بن إدريس عن أبيه أنه قال:
رأيتُه عليه السلام بعد مضي أبي محمد عليه السلام حين أيفع و قبلت رأسه
ويده.

٨. و عن القشيري قال: جرى حديث جعفر بن علي فقال
لي: تقدمه.

فقلت: فليس غيره.

قال: بلى.

قلت: فهل رأيتَه؟

قال: لم أره، و لكن غيري رآه.

قلت: من غيرك؟

قال: قد رآه جعفر مرتين.

٩. و عن أبي نصر طريف الخادم أنه رآه عليه السلام. (١)

١. كشف الغمة في معرفة الأئمة: ج ٢ ص ٤٥٠.

۷. احمد بن ابراهیم بن ادریس از پدرش نقل می‌کند که گوید: من صاحب امر علیه السلام را بعد از شهادت امام حسن عسکری علیه السلام در هنگامی که نزدیک به بلوغ بود دیدم و سر و دست مبارکش را بوسیدم.

۸. قشیری گوید: جعفر بن علی آن حضرت را دو مرتبه دیده است.

۹. ابی طریف خادم نیز آن حضرت را دیده است.

٣ □

علم الأئمة عليهم السلام بالحوادث كلها

١ . عن زر بن حبیش سمع علياً عليه السلام يقول:

سلوني فوالله لا تسألوني عن فئة خرجت
تقاتل مائة أو تهدي مائة إلا أنبأتكم بسائقها و
قائدها و ناعقها ما بينكم و بين الساعة.

٢ . عن ابن عباس قال: قال النبي صلى الله عليه وآله:

إنّ الله رفع لي الدنيا فأنا أنظر إليها و الى ما هو
كائن فيها إلى يوم القيامة كما أنظر الى كفي. (١)

١ . الملاحم والفتن في ظهور الغائب المنتظر عليه السلام: ص ٢٠.

۳ □

آگاهی امامان علیهم‌السلام از همه حوادث آینده

۱. زر بن حبیش می‌گوید: از امیر مؤمنان علی علیه‌السلام شنیدم که می‌فرمود:

(هر چه می‌خواهید) از من بپرسید، به خدا سوگند نمی‌پرسید از گروهی که خروج کنند و با صد (نفر) جنگ نمایند، یا صد (نفر) را هدایت نمایند مگر این که من به شما خبر می‌دهم از رهبر و سردسته آنها و آنچه را که تا قیامت بین شما واقع شود.

۲. ابن عباس گوید: رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم فرمود:

خدای عالم دنیا را به من ارائه کرد و من به دنیا نظر کردم و دیدم آنچه را که تا روز قیامت در آن واقع خواهد شد، آن چنان که به کف دستم نظر می‌کنم.

فهرست‌ها

- فهرست آیات
- فهرست روایات
- منابع و مأخذ

فهرست آیات

الف

﴿الَّذِينَ إِِنْ مَكَتَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ...﴾ ۲۴

س

﴿سَتْرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ...﴾ ۳۲

ف

﴿فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ﴾ ۱۰۸

ل

﴿لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَاباً أَلِيماً﴾ ۱۰۶

﴿لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ ..... ۲۸، ۲۶

م

﴿مُدَّهَا مَتَّانٍ﴾ ۲۶

﴿مَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ...﴾ ۱۰۴

و

﴿وَ أَذَانٌ مِّنَ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ﴾ ۳۰

﴿وَ اسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَ بَاطِنَةً﴾ ۶۲

﴿وَ سَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ﴾ ۵۶

﴿وَ عَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ...﴾ ۳۰

﴿وَ لَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِن بَعْدِ الذِّكْرِ...﴾ ۲۲

﴿وَ مَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَ أَنْتَ فِيهِمْ﴾ ۹۸

ی

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنَ أَشْيَاءَ...﴾ ۱۱۴

﴿يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِّن رَّسُولٍ...﴾ ۵۲

فهرست روایات

الف

- ۳۶ ..... أَبَشِرُوا بِالْمَهْدِيِّ
 ۷۶ ..... أَخْرِجْ حَقَّ ابْنِ عَمِّكَ مِنْهُ
 ۷۰ ..... الْبَسْكَ اللَّهُ الْعَافِيَةَ وَجَعَلَكَ مَعَنَا
 ۷۲ ..... اللَّهُمَّ ارْزُقْهُ وَلِدًا ذَكَرًا تَقَرُّ بِهِ عَيْنُهُ
 ۲۰ ..... أَمَّا اسْمُهُ، فَإِنَّ حَبِيبِي عَهْدَ إِلَيَّ أَنْ لَا أُحَدِّثَ بِاسْمِهِ
 ۱۱۲ ..... أَمَّا ظُهُورُ الْفَرَجِ فَإِنَّهُ إِلَى اللَّهِ
 ۵۸ ..... إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى خَلَقَ أَرْبَعَةَ عَشَرَ نُورًا
 ۱۲۰ ..... إِنَّ اللَّهَ رَفَعَ لِي الدُّنْيَا فَأَنَا أَنْظُرُ إِلَيْهَا
 ۶۶ ..... إِنَّهَا سَتَكُونُ حَيْرَةً

ت

- ۶۰ ..... تَوَاصَلُوا وَتَبَارَكُوا وَتَرَاحَمُوا

خ

- ۵۰ ..... خَبْرٌ تَدْرِيهِ خَيْرٌ مِنْ عَشْرَةٍ تَرْوِيهِ
- ۳۰ ..... خُرُوجُ الْقَائِمِ وَ اَذَانُ دَعْوَتِهِ اِلَى نَفْسِهِ

س

- ۱۲۰ ..... سلوني فوالله لا تسألوني عن فئة خرجت تقاتل مائة ...

ف

- ۳۸ ..... فَعِنْدَ ذَلِكَ خُرُوجُ الْمَهْدِيِّ
- ۲۴ ..... فَهَذِهِ لآلِ مُحَمَّدٍ ﷺ اِلَى آخِرِ الْاِئِمَّةِ
- ۲۰ ..... فَيَدْخُلُ بَنُو اُمَيَّةَ اِلَى الرُّومِ اِذَا طَلَبَهُمُ الْقَائِمُ

ق

- ۲۲ ..... الْقَائِمُ ﷺ وَ اَصْحَابُهُ

ل

- لا تَنْفَكُ هَذِهِ الشَّيْعَةُ حَتَّى تَكُونَ بِمَنْزِلَةِ الْمَعْرِزِ ۵۴
- لا حَاجَةَ لِي فِي مَالِ الْمُرْجِيِّ ۷۸
- لا يَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَمْلِكَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي ۴۴
- لا يَكُونُ ذَلِكَ حَتَّى لَا يَبْقَى يَهُودِيٌّ وَلَا نَصْرَانِيٌّ ۲۸
- لَمَّا قُتِلَ جَدِّي الْحُسَيْنُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ ضَجَّتْ ۱۲

م

- مَنْ قَالَ ذَلِكَ فَقَدْ افْتَرَى عَلَى مُوسَى ۱۰۸
- الْمَهْدِيُّ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِي لَوْنُهُ لَوْنُ عَرَبِيٍّ ۴۰

ن

- نَظَرَ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي السَّفَرِ الْأَوَّلِ ۳۸
- النُّعْمَةُ الظَّاهِرَةُ الْإِمَامُ الظَّاهِرُ ۶۴

و

- ۸۸ ..... وَأَحْيِهِمْ فِي عِزِّنَا وَ مُلْكِنَا
- ۵۶ ..... وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِن تَبِعْتُمْ
- ۳۴ ..... وَبِالْقَائِمِ مِنْكُمْ أَكْمَرُ أَرْضِي بِتَسْبِيحِي
- ۱۰۶ ..... وَدَائِعُ مُؤْمِنُونَ فِي أَصْلَابِ قَوْمِ كَافِرِينَ

ی

- ۴۲ ..... يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَمِنَّا آلَ مُحَمَّدٍ الْمَهْدِيِّ أَمْ مِنْ غَيْرِنَا؟
- ۴۶ ..... يَا عَلِيُّ أَنْتَ مِنِّي وَأَنَا مِنْكَ
- ۲۶ ..... يَتَّصِلُ مَا بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةَ نَخْلًا
- ۴۲ ..... يَخْرُجُ الْمَهْدِيُّ فِي أُمَّتِي يَبْعَثُهُ اللَّهُ عَيَانًا لِلنَّاسِ
- ۱۴ ..... يَخْرُجُ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِي فِي آخِرِ الزَّمَانِ
- ۳۲ ..... يُرِيهِمْ فِي أَنْفُسِهِمُ الْمَسْخَ

منابع مأخذ

قرآن کریم

الف

الارشاد: دانشمند گرامی شیخ مفید رحمته الله.

اعلام الوری: عالم جلیل القدر شیخ فضل بن حسن

طبرسی رحمته الله.

اهالیج: عالم بزرگوار محمد بن علی بن بابویه قمی معروف به

شیخ صدوق رحمته الله.

ب

بحار الانوار: علامه بزرگوار شیخ محمد باقر مجلسی رحمته الله.

ت

تأویل الآیات: عالم جلیل القدر شرف الدین حسینی رحمته الله.

تفسیر القمی: محدث عالی مقام علی بن ابراهیم قمی رحمۃ اللہ علیہ.

تفسیر العیاشی: محدث عالی قدر محمد بن مسعود معروف بہ

عیاشی رحمۃ اللہ علیہ.

خ

الغرائج والجرائح: عالم بزرگوار شیخ قطب الدین راوندی رحمۃ اللہ علیہ.

د

الدرۃ الباہرۃ من الاصداف الطاہرۃ: منسوب بہ عالم بزرگوار

محمد بن مکی معروف بہ شہید اول، ترجمہ عبدالہادی مسعودی.

دلائل الإمامۃ: عالم جلیل القدر شیخ ابو جعفر محمد بن جریر

طبری رحمۃ اللہ علیہ.

ر

روضۃ الواعظین: عالم بزرگوار محمد بن فتال نیشابوری رحمۃ اللہ علیہ.

ص

الصراط المستقيم: عالم بزرگوار علی بن یونس عاملی رحمته الله.

ط

الطرائف: سید جلیل القدر ابوالقاسم علی بن موسی بن جعفر
بن محمد بن طاووس حسنی حسینی رحمته الله.

ع

العدد القویة: عالم بزرگوار علی بن یوسف حلّی رحمته الله.
علل الشرائع: عالم بزرگوار محمد بن علی بن بابویه قمی
معروف به شیخ صدوق رحمته الله.
عیون أخبار الرضا عليه السلام: عالم بزرگوار محمد بن علی بن بابویه
قمی معروف به شیخ صدوق رحمته الله.

غ

الغیبة: عالم بزرگوار محمد بن حسن طوسی رحمته الله.

ف

فرج المہموم: سید جلیل القدر ابوالقاسم علی بن موسیٰ بن
جعفر بن محمد بن طاووس حسنی حسینی رحمۃ اللہ علیہ.

ک

کافی: محدث عالی قدر محمد بن یعقوب کلینی رازی رحمۃ اللہ علیہ.
کتاب الغیبة: عالم بزرگوار محمد بن ابراہیم نعمانی رحمۃ اللہ علیہ.
کشف النعمۃ: عالم ارجمند شیخ ابوالحسن علی بن عیسیٰ
اربلی رحمۃ اللہ علیہ.

کفایۃ الاثر: عالم جلیل القدر ابوالقاسم علی بن محمد بن علی
خزاز قمی رحمۃ اللہ علیہ.

کمال الدین و تمام النعمۃ: عالم بزرگوار محمد بن علی بن
بابویہ قمی معروف بہ شیخ صدوق رحمۃ اللہ علیہ.

م

ہستدرک الوسائل: محدث خیر میرزا حسین نوری رحمۃ اللہ علیہ.

الملاحم والفتن في ظهور الغائب المنتظر: سيد جليل القدر

ابوالقاسم علي بن موسى بن جعفر بن محمد بن طاووس حسني

حسيني رحمته الله.

مناقب آل ابي طالب: عالم جليل القدر محمد بن علي بن

شهر آشوب مازندراني رحمته الله.

مهدي موعود: شيخ علي دواني.